

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Hospodářská politika

IDENTIFIKACE SILNÝCH A SLABÝCH
STRÁNEK MAKROEKONOMICKÉHO
VÝVOJE FRANCIE V LETECH 2000–2017

diplomová práce

Autor: Bc. Michaela Kellerová

Vedoucí práce: doc. Ing. Slavoj Czesaný, DrSc.

Rok: 2018

Prohlašuji na svou čest, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Bc. Michaela Kellerová

V Praze, dne 10. 12. 2018

Děkuji vedoucímu diplomové práce panu doc. Ing. Slavoji Czesanému, DrSc. za jeho podnětné rady, čas strávený na konzultacích a za doporučení odborné literatury. Dále děkuji rodině a přátelům za podporu při psaní této diplomové práce.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Michaela Kellerová**

Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**

Obor: **Hospodářská politika**

Název tématu: **Identifikace slabých a silných stránek makroekonomického vývoje Francie v letech 2000-2017**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem diplomové práce je makroekonomická analýza hospodářského cyklu a ekonomického vývoje Francie v letech 2000-2017. Cíl bude naplněn sledováním trendů makroekonomických ukazatelů v předkrizovém období, během finanční krize a také v období po ní.
2. Zvláštní pozornost budu věnovat reakci fiskální a monetární politiky na nastalou hospodářskou a finanční krizi. Záměrem je poskytnutí pohledu na průběh a důsledky cyklického vývoje ekonomiky. V období po roce 2000 bude sledován vývoj hospodářského cyklu, ekonomických trendů a aplikace hospodářské politiky. Pomocí SWOT analýzy vyhodnotím silné a slabé stránky, příležitosti a případná rizika, se kterými se Francie může v budoucnu potýkat. Makroekonomická analýza Francie v letech 2000-2017 je velmi aktuálním tématem pro věcné posouzení, kudy se mohou budoucí tlaky snažící se o liberalizaci současného francouzského systému ubírat.
3. V teoretické části budou vysvětleny pojmy a nastíněny historické a teoretické souvislosti.
4. Praktická část se bude zabývat sledováním trendů makroekonomických ukazatelů a následným porovnáním na mezinárodní úrovni.
5. Klíčová slova:
Francie, makroekonomická analýza, hospodářský cyklus, SWOT analýza

Rozsah práce: min. 65 normostran

Seznam odborné literatury:

1. CZESANÝ, S. a JOHNSON, Z. Ekonomický cyklus, hospodářská politika a bohatší země. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomica. 2012. ISBN: 978-80-245-1863-3.
2. CZESANÝ, S. 2006. Hospodářský cyklus – teorie, monitorování, analýza, prognóza. Nakladatelství Linde Praha a.s. ISBN: 80-7201-576-1.
3. CZESANÝ, S. 2013. Kontexty hospodářské politiky a současné finanční a hospodářské krize. Politická Ekonomie, Červen 2013.
4. IMF. 2000. France: 2000 Article IV Consultation – Staff Report, Supplement to the Staff Report, and Public Information Notice Following Board Consultation. International Monetary Fund, Listopad 2000. [online]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2000/cr00147.pdf>
5. IMF. 2009. IMF urges rethink of how to manage global systemic risk. IMF, Březen 2009.
6. World Economic Forum. 2017. Global Competitiveness Index 2017-2018 of France. World Economic Forum. 2017-2018 edition. [online]. Dostupné z: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=FRA>

Datum zadání diplomové práce: duben 2018

Termín odevzdání diplomové práce: prosinec 2018

Bc. Michaela Kellerová
Režitelka

doc. Ing. Slavoj Čzesaný, DrSc.
Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Vedoucí katedry

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Cílem diplomové práce je vymezení silných a slabých stránek makroekonomického vývoje Francie v letech 2000-2017. Cíl je naplněn sledováním indikátorů vnější a vnitřní rovnováhy v předkrizovém období, během krize a také v období po ní. Zvláštní pozornost je věnována reakci fiskální a monetární politiky na nastalou krizi a porovnání s krizemi minulého století. V první části jsou vysvětleny teoretické souvislosti a nastíněny historické aspekty. V praktické části dochází k analýze ekonomických indikátorů a porovnání s průměrem států EU či OECD. Hlavním výstupem práce je SWOT analýza, pomocí které jsou vymezeny silné a slabé stránky Francie, její možné příležitosti a hrozby.

Klíčová slova

Makroekonomická analýza, SWOT analýza, Francie, vnitřní a vnější rovnováha, hospodářský cyklus

Abstract

The purpose of the diploma thesis is to examine strengths and weaknesses of the macroeconomic development of France between 2000 and 2017. The research approach is the analysis of economic indicators of internal and external balance of the country followed by a comparison with the average of EU and OECD member countries. The thesis focuses on the effect of the monetary and fiscal policies applied pre-crisis, during the crisis and post crisis. I also compare the Great Recession with the crisis of the past century. The first part explains the theoretical and historical background. In the practical part I analyze the economic indicators and perform SWOT analysis determining the strengths, weaknesses, opportunities and threats for the French economy.

Keywords

Macroeconomic analysis, SWOT analysis, internal and external balance, business cycle

JEL Klasifikace / JEL Classification

E31, E60, H6, O1

Obsah

Úvod	13
1. Makroekonomická analýza a prognóza	15
2. Hospodářská politika.....	16
3. Hospodářský cyklus.....	18
3.1. Monitorování hospodářského cyklu.....	19
3.1.1. Vnitřní rovnováha	19
3.1.1.1. Hrubý domácí produkt.....	19
3.1.1.2. Veřejný rozpočet	20
3.1.1.3. Cenová hladina.....	22
3.1.1.4. Míra úspor a investic	23
3.1.1.5. Trh práce a nezaměstnanost	25
3.1.2. Vnější rovnováha	28
3.1.2.1. Platební bilance	28
3.1.2.2. Zahraniční zadluženost a investiční pozice.....	28
4. Model IS-LM-PB	30
5. Kooperace na mezinárodní úrovni.....	34
5.1. OECD.....	34
5.2. Mezinárodní měnový fond (MMF).....	34
5.3. Evropská unie (EU).....	34
6. Vstupní podmínky do sledovaného období.....	36
6.1. Procesy synchronizace v EU v 90. letech.....	37
7. Globalizace a finanční krize	40
8. Indikátory vnitřní rovnováhy.....	43
8.1. Hrubý domácí produkt a jeho indikátory	43
8.2. Vývoj veřejných financí a státního dluhu.....	45
8.3. Inflace.....	48
8.4. Krátkodobé úrokové míry.....	48
8.5. Úspory a investice.....	49

8.6.	Trh práce.....	50
9.	Indikátory vnější rovnováhy	53
9.1.	Platební bilance.....	53
9.2.	Zahraniční zadlužení a čistá investiční pozice.....	54
10.	Porovnání Velké recese a krizí minulého století	57
11.	Vývoj monetární a fiskální politiky v průběhu let.....	59
11.1.	Monetární politika.....	59
11.2.	Fiskální politika	60
12.	Důchodová politika	62
13.	Macronův program.....	63
14.	Cíle a strategie hospodářské politiky	65
15.	Konkurenceschopnost a inovace.....	66
16.	Predikce dalších let	69
16.1.	Predikce vývoje francouzského hospodářství.....	69
16.2.	Predikce vývoje Evropské unie.....	70
17.	SWOT analýza	73
17.1.	Silné stránky	73
17.2.	Slabé stránky.....	74
17.3.	Příležitosti.....	75
17.4.	Hrozby	75
Závěr		77
Seznam obrázků		80
Seznam grafů		80
Zdroje.....		81

Úvod

Cílem diplomové práce je identifikace silných a slabých stránek makroekonomického vývoje Francie v letech 2000–2017. Cíl bude naplněn sledováním trendů makroekonomických ukazatelů v předkrizovém období, během finanční krize a také v období po ní. Zvláštní pozornost věnuji reakci fiskální a monetární politiky na nastalou hospodářskou a finanční krizi. Záměrem je poskytnutí pohledu na průběh a důsledky cyklického vývoje ekonomiky. V období po roce 2000 je sledován vývoj hospodářského cyklu, ekonomických trendů a aplikace hospodářské politiky.

Analýza minulých let je v dnešní době velmi aktuální zejména pro určení startovní pozice a zhodnocení prvního roku funkčního období nově zvoleného prezidenta Emmanuela Macrona a snazší budoucí porovnání jeho politických výsledků jakožto prezidenta Francie. Macron slibuje zajištění zvýšení ekonomického růstu a snížení nezaměstnanosti, která je ve Francii aktuálním problémem.

Identifikace slabých a silných stránek bude provedena zejména pomocí SWOT analýzy. SWOT je zkratka pro silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats). Touto analýzou budou zjištěny silné a slabé stránky makroekonomického vývoje Francie, příležitosti a rizika, kterým může země čelit v budoucnosti. Dále budou makroekonomické ukazatele porovnávány na mezinárodní úrovni, a to s průměrem zemí OECD, Evropské Unie či eurozóny. Tímto porovnáním zjistím vychylování ukazatelů od průměru dalších vyspělých zemí. Vnitřní stav ekonomiky je posuzován zejména dle výkonnosti ekonomiky a dle cenových a finančních ukazatelů, jejichž vychýlení se často projevuje až s odstupem času po poklesu ekonomiky.

V teoretické části jsou uvedeny teoreticko-metodické a historické souvislosti, které jsou následně aplikovány v praktické části. Věnuji se vysvětlení teoretickému konceptu makroekonomické analýzy a prognózy, popisu hospodářské politiky, hospodářského cyklu a základních přístupů vysvětlující cykličnost. V dalších kapitolách je nastíněno monitorování hospodářského cyklu pomocí indikátorů makroekonomické rovnováhy, které jsou následně využívány v praktické části. Mezi ukazatele vnitřní rovnováhy patří hrubý domácí produkt, stav veřejných financí, cenová hladina, míra

úspor a investic, a míra nezaměstnanosti. Ukazateli vnější rovnováhy je saldo běžného účtu platební bilance a míra zahraničního zadlužení. Dále jsou uvedeny vstupní podmínky do sledovaného období včetně procesu synchronizace v Evropské unii v 90. letech. Zmíněn je také vliv globalizace, který nepochybně působí na vývoj ekonomik.

V praktické části pak dochází k analýze ekonomických ukazatelů, které jsou teoreticky popsány v první části diplomové práce. Následně ukazatele porovnávám na mezinárodní úrovni k lepšímu určení postavení Francie. Na základě analýzy těchto indikátorů využívám metodu extrapolace, která se zakládá na předpokladu, že budoucí vývoj bude podobný jako byl vývoj v minulosti. Uveden je také vývoj monetární a fiskální politiky v průběhu let. Dále zmiňuji téma důchodové politiky a nutnost důchodové reformy. Pomocí metody extrapolace a rešerší ekonomických analýz je poté predikován budoucí vývoj francouzské ekonomiky. K hlubšímu porozumění a zanalyzování krize tohoto tisíciletí porovnávám průběh krize a aplikovanou hospodářskou politiku s ropnými krizemi 70. let a Velkou hospodářskou krizí. Na základě analýzy provedené v této diplomové práci je uskutečněna SWOT analýza, která je hlavním výstupem práce.

Touto diplomovou prací budou určeny silné a slabé stránky makroekonomického vývoje Francie v letech 2000-2017. Hlavní hypotézou je tvrzení, že Francie vykazuje nadprůměrné makroekonomické výsledky oproti ostatním členským zemím Evropské unie a OECD. Toto tvrzení potvrdím či vyvrátím analýzou makroekonomických indikátorů.

1. Makroekonomická analýza a prognóza

Výstupem této diplomové práce je provedení makroekonomické analýzy Francie. Makroekonomickou analýzou se rozumí aplikace určité ekonomické teorie za účelem vysvětlení ekonomických jevů v ekonomice a možnosti predikce do dalších let. Každá makroekonomická analýza je postavena na mikroekonomických základech a využívají se při ní behaviorální základy daných jevů (Slaný a kol., 2003).

Makroekonomická analýza se používá zejména v oblastech zjišťování ekonomického růstu a ekonomické úrovně dané země, sledování vývoje poptávky, vnitřní a vnější rovnováhy, zahraničního obchodu a trhu práce. Na základě analýzy se diagnostikuje reálná situace v ekonomice a rozdíl od stanovených cílů, jeho důvod a možnosti zlepšení. Na základě makroekonomické analýzy je poté možné stanovit prognózu. Budoucí vývoj lze predikovat například u makroekonomických agregátů jako je hrubý domácí produkt, spotřeba, investice, zahraniční obchod, zaměstnanost, inflace a stav platební bilance. Ke tvorbě prognóz se používá několik metod, které jsou následující:

- Metoda extrapolace vychází z předpokladu, že budoucí vývoj bude podobný, jako byl vývoj v minulosti. Při této metodě se využívají zejména statistické metody.
- Ekonometrické metody využívají soustavy rovnic k vyjádření základních vztahů.
- Reflexní a intuitivní metoda je založena na subjektivních názorech vycházejících ze zkušeností a poznatků.
- Expertní metodu vykonávají experti v daném oboru a snaží se objektivizaci subjektivních předpovědí.
- Poslední metodou je metoda scénářů, která zdůrazňuje vzájemné časové souslednosti a souvislosti budoucích jevů. Využívá k tomu i předchozí metody (tamtéž, str. 100-117).

V této diplomové práci je k prognóze budoucího vývoje Francie použita zejména metoda extrapolace a reflexní a intuitivní metoda.

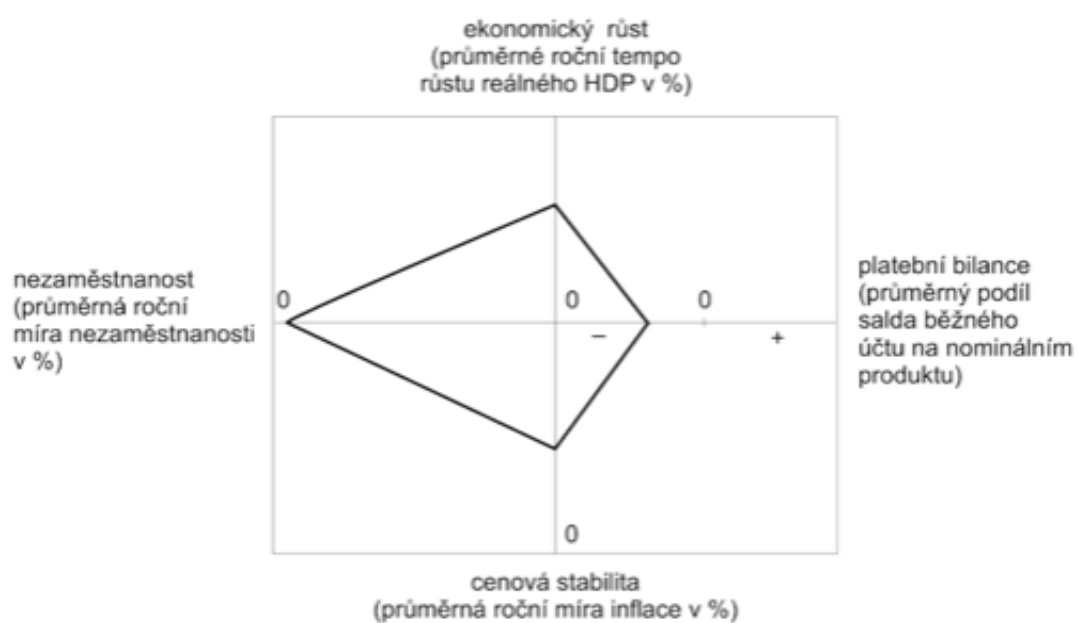
2. Hospodářská politika

Pojmem hospodářská politika se rozumí přístup státu k ekonomice dané země. Hospodářskou politikou státní činitelé ovlivňují ekonomický a sociální vývoj pomocí nejrůznějších kanálů za účelem dosažení ekonomických cílů. Hospodářská politika se vytváří na základě makroekonomické analýzy a prognózy, na základě které dochází k tvorbě programu, který je následně zaveden. Po působení zavedeného programu dochází ke kontrole a vyhodnocení, tzv. makroekonomické analýze. Existují dva proudy tvoření teorie hospodářské politiky – anglo-americký a kontinentální:

- Anglo-americký proud tvoří krátkodobou konjunkturální politiku. Hlavními cíli jsou stabilita měny a cen, plná zaměstnanost a makroekonomická rovnováha, kterých je dosahováno pomocí nastavení monetární a fiskální politiky. Cíl ekonomického růstu je dlouhodobý.
- Kontinentální proud vnímá hospodářskou politiku jako systémotvornou činnost státu. Hlavními cíli je pak zejména tvorba mechanismů fungování ekonomiky, při které se stát snaží co nejméně regulovat a přímo zasahovat do jejího chodu.

Tradičně se prostřednictvím hospodářské politiky státní činitelé snaží naplňovat čtyři základní cíle ekonomické rovnováhy, tzv. magický čtyřúhelník (viz Obrázek č. 1), při kterém je dosahování některých cílů zároveň konfliktní. Čtyřúhelník zobrazuje vzájemný vztah míry inflace, míry nezaměstnanosti, meziročního tempa růstu reálného hrubého domácího produktu a podíl salda běžného účtu obchodní bilance na nominálním HDP. Nerovnováha platí především v krátkém období. V dlouhém období dochází k makroekonomické stabilizaci využitím vhodných ekonomických nástrojů (Slaný a kol., 2003).

Obrázek č. 1: Magický čtyřúhelník v krátkém období

Zdroj: Jurečka a kol, 2010, Makroekonomie, str. 321

3. Hospodářský cyklus

V ekonomice dochází k výkyvům, kdy je potencionální produkt odchýlen od toho skutečného. Tyto výkyvy mohou být strukturálního nebo cyklického původu. Strukturální výkyvy jsou tradičně způsobeny změnou preferencí spotřebitelů, změnou ve vzácnosti zdrojů či z důvodu inovací a technologického pokroku. K cyklickým výkyvům dochází při celkovém vychýlení ekonomiky. Tyto oscilace, kdy dochází k poklesu a následnému růstu ekonomiky, jsou nazývány hospodářské cykly. Slaný a kol. uvádí dvě teorie vysvětlující příčiny těchto cyklických výkyvů (Slaný a kol., 2003, str. 132).

Monetární politika vysvětluje tyto oscilace jako příčiny změny tempa růstu peněžní zásoby, které následně v ekonomice způsobují poptávkové šoky. Knut Wicksell tuto teorii vysvětloval tak, že při zvýšení peněžní zásoby dochází k poklesu peněžní úrokové míry, na základě které dochází k silné pobídce investic. Investice povzbudí agregátní poptávku a ekonomika roste zároveň s cenovou hladinou., která znovu zvýší úrokovou míru. Nízká úroková míra postupně snižuje investice a ekonomika klesá do recese. Wicksellovým doporučením byla stabilizace cenové hladiny pomocí měnové politiky. F. A. Hayek ji považoval za důležitou strukturu kapitálu. Podnikatelé se při růstu peněžní zásoby domnívají, že jde o pokles vzácnosti kapitálu a začínají investice směřovat do kapitálově náročnějších výrob. Hayek doporučuje co nejomezenější zasahování autorit. M. Friedman založil svoji teorii na adaptivních očekáváních lidí. Zvýšení peněžní zásoby způsobí rozdíl mezi reálnou a očekávanou mírou inflace. V důsledku peněžní iluze pak nabízejí více práce a více investují, a proto dochází k ekonomickému růstu. Po vyprchání iluze přestávají investovat a nabízet více práce a ekonomika se dostává do recese (tamtéž, str. 133).

Druhou teorií je reálná teorie hospodářského cyklu, která hospodářský cyklus vysvětluje investičními a inovačními cykly. Představitel této teorie J. M. Keynes je považuje za hlavní příčinu změny objemu investic a státních výdajů, které vyvolávají změny agregátní poptávky a tím i změnu hrubého domácího produktu. A. Schumpeter tvrdil, že hlavní příčinou hospodářského cyklu je inovační činnost, protože inovační cykly jsou spíše nárazové a nemají plynulý tok. Inovační vlna způsobí šok na straně nabídky, který vede k hospodářskému růstu. Po vyčerpání inovační pobídky dochází k hospodářskému poklesu a následné depresi (tamtéž, str. 134-135).

S hospodářským cyklem úzce souvisí makroekonomická rovnováha, pro kterou je klíčový vztah mezi domácí nabídkou a domácí poptávkou. K vyrovnaní nabídky a poptávky, a tedy k utváření makroekonomické rovnováhy dochází prostřednictvím následujících kanálů: nabídkového, poptávkového, cenového, kanálu zahraničního obchodu a kurzového (Czesaný, 2006).

3.1. Monitorování hospodářského cyklu

K mapování hospodářského cyklu jsou využívány indikátory vnitřní a vnější rovnováhy, které slouží k popisu vývoje ekonomiky a ke zjištění míry odchýlení od rovnovážného růstového trendu. Tyto indikátory jsou uváděny v této diplomové práci. Dalšími nástroji sloužícími k indikaci jsou cyklické indikátory, vypovídající o bodech obratu hospodářského cyklu a sloužící ke krátkodobým predikcím budoucího vývoje, indikátory konjunkturního průzkumu, zjišťující ekonomickou situaci v podnikatelském sektoru pomocí dotazníkového šetření, a indikátory finanční zranitelnosti, které slouží ke včasnému varování tvůrců hospodářské politiky (Czesaný, 2006, str. 27).

3.1.1. Vnitřní rovnováha

3.1.1.1. Hrubý domácí produkt

Základním indikátorem měřící přírůstek bohatství je hrubý domácí produkt zahrnující výrobky a služby vyrobené na daném území v daném roce. Uváděn je statisticky naměřený domácí produkt, neboť skutečný je těžko zjištěitelný. Skutečný domácí produkt obsahuje statisticky naměřený domácí produkt, netržní činnosti a tržní činnosti statisticky neevidované, např. šedou ekonomiku. Důležitou veličinou je tempo růstu HDP, která zachycuje, zdali se ekonomická výkonnost země zvyšuje či snižuje (Holman, 2010, str. 15-16).

Dále rozlišujeme nominální a reálný HDP. Nominální HDP je měřen v běžných cenách daného roku, takže odráží změnu v produkci i změnu v cenách. Reálný HDP je měřen ve stálých cenách (tj. ve stanovených cenách minulého období) a vyjadřuje pouze

změny v produkci. Z nominálního (Y_n) a reálného (Y) produktu lze zjistit změnu cenové hladiny (P) vyjádřením jejich podílu:

$$P = Y_n / Y$$

Tato změna cenové hladiny je deflátozem domácího produktu, z kterého můžeme vypočítat reálný domácí produkt následovně:

$$Y = Y_n / P$$

K výpočtu HDP jsou využívány 3 základní metody. První je výrobková, která sčítá hodnotu výrobku a služeb vyrobených v daném roce, kdy každý výrobek je započítán pouze jednou, tj. jde fakticky o součet přidaných hodnot. Další metodou je výdajová metoda, která HDP vyjadřuje součtem agregátních výdajů v daném roce. Započítají se pouze výdaje na finální produkty. Patří mezi ně výdaje na spotřebu, výdaje na investice, veřejné výdaje a čistý vývoz. Poslední je důchodová metoda, která HDP vyjadřuje součtem agregátních důchodů, tj. mezd, nájemného, úroků a zisků (tamtéž, str. 16-19).

Mezi základní indikátory vnitřní rovnováhy dále patří rozdíl mezi skutečným a potencionálním hrubým domácím produktem, tzv. mezera výstupu neboli produkční mezera. Pokud je tato mezera záporná, tedy skutečný hrubý domácí produkt se nachází pod tím potencionálním, růst HDP nevyvolá poptávkové tlaky na inflaci a na zvyšování úrokových sazeb. Naopak pokud je mezera kladná, může docházet k tlakům na růst inflace a zvyšování úrokových sazeb. Ekonomika se při této, tzv. inflační mezeře, začíná přehřívat (Czesaný, 2006, str. 29).

3.1.1.2. Veřejný rozpočet

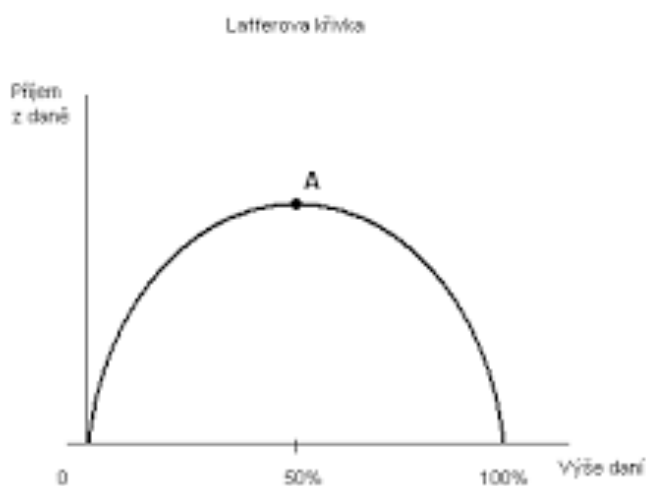
Dalším důležitým ukazatelem k určení vnitřní rovnováhy je stav veřejného rozpočtu. Pokud je veřejný rozpočet deficitní, vzniká veřejný dluh, který může mít v dlouhém období negativní vliv na ekonomický růst. Veřejný dluh se často vyjadřuje jako podíl na HDP v %. Jedná se o zadlužení vládního sektoru, který se skládá ze státních institucí, zdravotních pojišťoven, mimorozpočtových fondů a územně správních celků.

Nejobtímnější složkou veřejného dluhu je zpravidla dluh způsobený deficitem státního rozpočtu a dluhy územně správních celků. V Maastrichtských kritériích byla stanovena referenční hranice maximálního poměru dluhu k HDP 60 %. Pokud je veřejný dluh vyšší, může mít negativní efekt na úrokové sazby a rozhodování investorů (Czesaný, 2006, str. 29-30).

S veřejným rozpočtem úzce souvisí i hrubý domácí produkt. Pokud HDP roste, rostou i daňové příjmy a mělo by se zlepšovat saldo veřejných financí. Zároveň klesají vyplacené podpory v nezaměstnanosti z důvodu nižší nezaměstnanosti způsobené rostoucím HDP (tamtéž).

Výše daňových příjmů dále záleží na výši stanovené daně. Na obrázku č. 2 vidíme Lafferovu křivku, která popisuje vztah mezi příjmy z daní na ose y a výši daňového břemena na ose x. Z grafu vidíme, že daňový příjem do státní pokladny je nulový při daňovém břemenu 0 % i při 100 %. Cílem tvůrců fiskální politiky by mělo být nalezení bodu A, kdy je příjem z daní do státního rozpočtu maximální. Pokud bude daňové břemeno nastaveno vyšší, příjmy z daní se začnou snižovat, protože lidé raději volí riziko daňového úniku, než zaplacení požadovaných daní (MMPI, 2017).

Obrázek č. 2: Lafferova křivka

Zdroj: MUNI. Daňové úniky v oblasti daně z příjmů právnických osob.

Existují tři nejčastější teoretické přístupy, které uvádějí základní makroekonomické důsledky deficitních veřejných rozpočtů. Dle neoklasické teorie jsou důsledky deficitního rozpočtu negativní. Základním předpokladem je, že tržní mechanismus je ve spojení s pružnými absolutními cenami a mzdami při stabilních cenách schopen zajistit optimální alokaci výrobních zdrojů. Tyto reálné proměnné neovlivňuje rozpočtová ani monetární politika. Krátkodobý deficit má minimální dopady, nicméně dlouhodobý deficit má na ekonomiku značný negativní efekt. Keynesiánský teoretický přístup vnímá deficitní rozpočet kladně a v určitých případech ho přímo doporučuje. Příznivci tohoto přístupu tvrdí, že tržní mechanismus není schopen sám zajistit plné využívání výrobních zdrojů a je potřeba zasahovat prostřednictvím státních politik, které stimulují agregátní poptávku pomocí deficitu státního rozpočtu. Využívá se k tomu právě rozpočtová politika, neboť monetární politika je vnímána jako neúčinná v situaci, kdy investice nejsou citlivé na změny úrokové míry. Třetím přístupem je neoricardiánské pojetí. Neoricardiánci zpochybňují vliv rozpočtového deficitu na agregátní poptávku a změnu úrokových sazeb. Tvrdí, že pokud dojde ke snížení daňového břemene a tím ke zvýšení disponibilního důchodu, neodrazí se tento efekt ve spotřebě ale pouze ve zvýšení úspor domácností. Domácnosti si uvědomují, že pokud je veřejný deficit financován z úspor domácností, v budoucnosti bude vláda muset dluh a úroky splatit a k úhradě bude muset opět daňové břemeno zvýšit. Proto se agregátní poptávka nezmění. Nárůst úspor domácností kompenzuje snížení úroků vlády, a proto nedochází ke změně úrokové míry (Ochrana a kol., 2010).

3.1.1.3. Cenová hladina

Inflace neboli růst cenové hladiny vyjadřuje vztah mezi domácí poptávkou a nabídkou. Pokud je cena rozdílná, dochází k nerovnováze na domácím trhu zboží a služeb a posléze se projevuje i v saldu zahraničního obchodu a v měnovém kurzu. Hranice stanovená pro určení, kdy je míra inflace příliš vysoká a má negativní vliv na hospodářský růst, je v různých studiích uváděna nad 10 % (Czesaný, 2006, str. 29).

Negativní vliv na hospodářský růst má také deflace, tedy stav, kdy cenová hladina klesá. Cílem tvůrců monetární politiky by měla být předvídatelná inflace s minimální mírou výkyvů (tamtéž).

Inflace je peněžní jev vyvolaný nadměrnou emisí peněz. Dochází k němu, když vzroste peněžní nabídka bez změny reálné peněžní poptávky. Rovnováha na trhu peněz vzniká, když se nabídka peněz (M_s) rovná poptávce po penězích (M_d) neboli:

$$M_s = M_d$$

Tento vztah lze také zapsat následovně:

$$M_s = P \cdot M_d/P$$

M_s značí nominální peněžní zásobu, P cenovou hladinu a M_d/P reálnou poptávku po penězích. Matematickou úpravou poté dostaneme růstový tvar rovnice, který po vyjádření inflace zní:

$$\Pi = m_s - \mu$$

Z této rovnice, kde Π je míra inflace, m_s tempo růstu nominální peněžní zásoby a μ tempo růstu reálné poptávky po penězích, plyne, že míra inflace je dána rozdílem mezi tempem růstu nominální peněžní zásoby a tempem růstu reálné poptávky po penězích. Platí, že růst reálné poptávky po penězích téměř kopíruje trend růstu HDP. Z tohoto vztahu lze vyvodit, že v dlouhém období se míra inflace rovná rozdílu mezi růstem peněžní zásoby a růstem reálného HDP (Holman, 2010).

Inflaci také ovlivňuje inflační očekávání. Pokud lidé očekávají vyšší míru inflace než je skutečná, prostřednictvím jejich poptávky po penězích působí na nominální úrokovou míru, která roste, protože lidé chtějí držet více peněžních zůstatků. To má za následek zvýšení skutečné inflace (tamtéž).

3.1.1.4. Míra úspor a investic

Hrubé národní úspory jsou nespotřebovanou částí národního disponibilního důchodu. Míra úspor úzce souvisí s bilancí veřejných financí, úrokovými sazbami, devizovým kurzem, přílivem investic ze zahraničí a dalšími faktory. Hrubá míra investic

je definována jako podíl tvorby hrubého fixního kapitálu, změny stavu zásob a čistého pořízení cenností na hrubém domácím produktu (Czesaný, 2006, str. 31).

Vztah mezi národními investicemi a národními úsporami získáme odvozením ze základní národohospodářské identity. Tou je rovnice, kdy se agregátní výdaje rovnají domácímu produktu. Agregátní výdaje jsou složeny ze spotřeby (C), investic (I), veřejných výdajů na zboží a služby (G) a čistého vývozu zboží a služeb (X). Domácí produkt lze vyjádřit jako součet čistých daní (T) a disponibilního důchodu (Y_d):

$$C + I + G + X = T + Y_d$$

Disponibilní důchod zahrnuje osobní důchody domácností, odpisy a nerozdělené zisky firem. Domácnosti část důchodů spotřebovávají a nespotřebovanou část spoří. Odpisy a nerozdělené zisky firem lze charakterizovat jako úspory firem. Z této logiky vyplývá, že disponibilní důchod se dělí na spotřebu a úspory (S). Zapsáno do rovnice jako:

$$Y_d = C + S$$

Národohospodářskou rovnici lze pak zapsat ve tvaru:

$$C + I + G + X = T + C + S$$

Matematickou úpravou poté dostáváme tvar:

$$I + X = S + (T - G)$$

Čisté daně po odečtení veřejných výdajů ($T - G$) vyjadřují přebytek veřejných rozpočtů, což jinými slovy značí veřejné úspory. Pravá strana rovnice tak vyjadřuje národní úspory. Levá strana rovnice vyjadřuje národní investice, neboť čistý vývoz zboží a služeb je roven čistému vývozu zboží do zahraničí neboli zahraničním investicím. Národohospodářská identita tedy ukazuje, že se národní investice rovnají národním úsporám (Holman, 2010, str. 25-26).

$$I = S$$

Míra národních úspor a investic je důležitým faktorem pro makroekonomickou rovnováhu země. Tyto míry nejsou stanovovány, důležitá je vyváženost a soulad s platební bilancí. Nesoulad mezi mírou úspor a investic se přelévá do nerovnováhy vnější a může způsobit deficit běžného účtu platební bilance (Czesaný, 2006, str. 31).

3.1.1.5. Trh práce a nezaměstnanost

Trh práce je v rovnováze, pokud je na trhu tzv. přirozená míra nezaměstnanosti. Tato míra je přímo úměrná míře ztráty práce a nepřímo úměrná míře nalézání práce. Ovlivňuje ji informovanost pracovníků a zaměstnavatelů na trzích práce a výše a dostupnost podpor v nezaměstnanosti. Přirozená míra nezaměstnanosti je spojena s vyčištěným trhem práce, kterého je dosaženo reálnou mzdou. Trh práce můžeme popsat následovně. Poptávka po práci je odvozena od produkční funkce. Poptávané množství práce (L_D) závisí nepřímo úměrně na výši reálné mzdy (W/P):

$$L = L_D (W/P)$$

Nabídka práce (L_S) je přímo úměrná výši reálné mzdy. Na jednotlivce nabízející práci působí substituční a důchodový efekt. Substituční efekt způsobuje, že při vyšší reálné mzdě začne jednatlivec substituovat volný čas prací a nabízí více práce. Důchodový efekt působí protichůdně a způsobuje, že jednatlivec při vyšších mzdách nabízí méně práce. Výsledná nabízená práce záleží na tom, jaký efekt převáží. Nabídku práce a její přímou úměru k výši reálné mzdy lze zapsat následovně:

$$L = L_S (W/P)$$

Agregátní nabídku práce získáme součtem individuálních nabídek. Zde se většina substitučních a důchodových efektů vzájemně vyruší a nabídka práce se stane málo citlivá. Rovnováha na trhu práce vznikne, když se nabídka a poptávka po práci rovnají (Holman, 2010, str. 165-166).

$$L_s(W/P) = L_d(W/P)$$

V praxi je problém určit onu přirozenou míru nezaměstnanosti. Nejčastěji se používá rovnovážná míra nezaměstnanosti, která neakceleruje inflaci. Jedná se o takovou míru nezaměstnanosti, při které se nemění míra inflace. Pokud je nezaměstnanost nižší než rovnovážná, dochází k vytváření tlaků na růst inflace a naopak. Při této míře nezaměstnanosti tedy dochází k makroekonomické rovnováze a udržitelnému růstu (Czesaný, 2006, str. 30).

Na vnitřní rovnováhu dále působí vztah mezi reálnými mzdami a produktivitou práce. Růst reálných mezd bez růstu produktivity může způsobit růst inflace, neboť vyšší mzdy se promítnou ve zvyšování cen výstupů firem. Tento růst reálných mezd dále může způsobit i vnější nerovnováhu, protože domácí produkce nebude stačit domácí poptávce (tamtéž, str. 31).

Phillipsova křivka

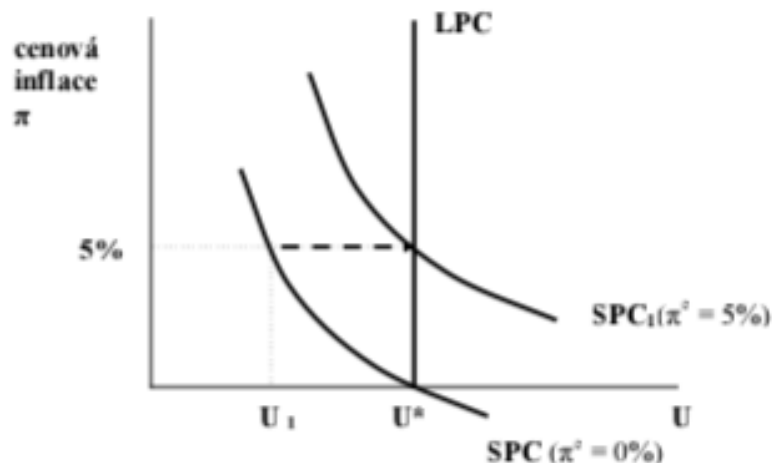
Vztahy mezi inflací a nezaměstnaností zachycuje Phillipsova křivka. Základní myšlenka v teorii Phillipsovy křivky je taková, že v ekonomice může být nižší nezaměstnanost za cenu vyšší inflace a naopak. Vztah mezi nezaměstnaností a cenovou inflací je ovlivněn změnou produktivity růstu. Mzdová inflace (g) vyjadřuje růst nominálních mezd, cenová inflace (Π) vyjadřuje růst cen a produktivita práce (η) růst produktu na jednotku práce. Platí mezi nimi následující vztah:

$$\Pi = g - \eta$$

Rovnice výše vyjadřuje, že pokud rostou nominální mzdy rychleji než produktivita práce, zvyšují se náklady na práci a dochází k cenové inflaci (Holman, 2010, str. 300).

Původní Phillipsova křivka, zkonstruovaná v roce 1958 A. W. Phillipsem, vyjadřovala inverzní vztah mezi mírou růstu nominálních mezd a nezaměstnaností. Očekávaná míra inflace byla konstantní a exogenně daná. Samuelsonem a Solowem modifikovaná Phillipsova křivka vyjadřovala inverzní vztah mezi mírou inflace a nezaměstnaností. Tento inverzní vztah platil až do konce 60. let, kdy nastala slumflace, tedy docházelo k růstu inflace a zároveň růstu nezaměstnanosti. Friedman a Phelps Phillipsovu křivku nově interpretovali tak, že inverzní vztah mezi cenovou inflací a nezaměstnaností platí pouze v krátkém období, což je způsobeno peněžní iluzí. V dlouhém období tržní subjekty přizpůsobí svá očekávání a Phillipsova křivka se stane vertikální na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti (MUNI). Upravenou Phillipsovu křivku vidíme na obrázku č. 3.

Obrázek č. 3: Phillipsova křivka dle Friedmana a Phelpse

Zdroj: MUNI. Vztah mezi inflací a nezaměstnaností.

U Phillipsovy křivky dle Friedmana vycházíme z předpokladu racionálních očekávání. Ekonomické subjekty při utváření očekávané míry inflace berou v úvahu dostupné informace a zkušenosti z minulých let. Proto dopředu ohlášená hospodářská politika nemá žádný vliv na zaměstnanost ani na HDP. Neočekávané změny cenové hladiny mohou způsobit krátkodobý výkyv ve výstupu ekonomiky (MUNI).

3.1.2. Vnější rovnováha

3.1.2.1. Platební bilance

Platební bilance zachycuje finanční toky se zahraničím a skládá se z běžného, finančního a kapitálového účtu a změny devizových rezerv, které jsou součástí finančního účtu (ČNB). Na běžný účet se promítá vývoz a dovoz zboží a služeb, výnosy a důchody, dary a dědictví. Na finančním účtu je zaznamenáván vývoz a dovoz kapitálu. Vnější rovnováhy je dosaženo, když je saldo běžného účtu vyrovnáno opačným saldem finančního účtu. Toho je dosahováno prostřednictvím měnového kurzu. Podmínku vnější rovnováhy lze zapsat následovně, kdy $-I_F$ je čistý dovoz kapitálu a $-X$ čistý dovoz zboží a služeb:

$$-I_F = -X$$

Popřípadě pokud je země vývozcem kapitálu, platí:

$$I_F = X$$

V rovnici výše I_F značí čistý vývoz kapitálu a X čistý vývoz zboží a služeb (Holman, 2010, str. 114-115).

Saldo běžného účtu platební bilance je definičně rovno rozdílu mezi hrubou mírou investic a hrubou mírou úspor. Pokud je saldo běžného účtu deficitní, dojde k vyrovnání platební bilance přílivem kapitálu na finanční účet nebo k poklesu devizových rezerv neboli devizových aktiv centrální banky. Hlavními faktory působícími na vývoj běžného účtu jsou měnový kurz, hospodářský cyklus domácí i zahraničních ekonomik a mikroekonomické faktory jako například clo a legislativní omezení (Czesaný, 2006).

3.1.2.2. Zahraniční zadluženost a investiční pozice

Dalším ukazatelem vnější rovnováhy je zahraniční zadluženost. Jedná se o sumu dluhových závazků rezidentů vůči nerezidentům a obsahuje zahraniční zadlužení vlády, veřejného sektoru a zahraniční zadlužení firem. Zahraniční dluh vlády obsahuje zejména

půjčky od mezinárodních institucí a vládní cenné papíry v držení zahraničních subjektů. Zahraniční zadlužení firem tvoří závazky firem, které si vzaly půjčky u zahraničních bank. Rozlišujeme hrubý a čistý zahraniční dluh. Hrubý zahraniční dluh nezachycuje pohledávky domácích subjektů vůči zahraničí (Jurečka a kol., 2010).

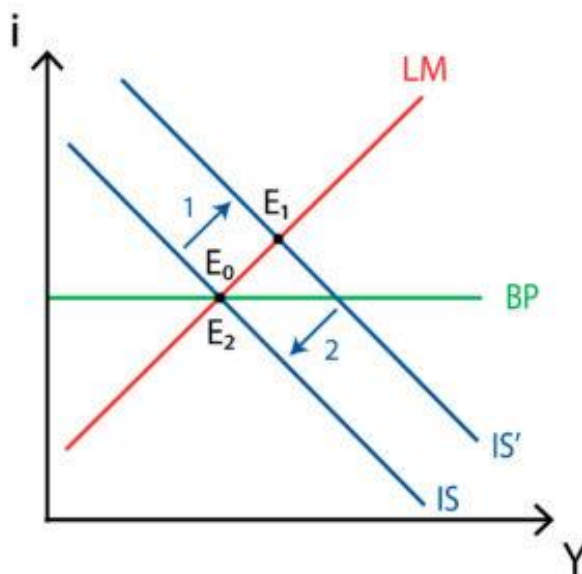
Investiční pozice zachycuje rozdíl stavu zahraničních aktiv a zahraničních pasiv. Svoji strukturou odpovídá položkám finančního účtu a změně stavu devizových rezerv. Pokud je čistá mezinárodní investiční pozice daného státu kladná, je čistým věřitelem, pokud záporná, je dlužníkem (tamtéž).

4. Model IS-LM-PB

Makroekonomickou rovnováhu zachycuje model IS-LM doplněný křivkou platební bilance (IS-LM-PB). Podle tohoto modelu dochází k vnitřní rovnováze tehdy, pokud jsou v rovnováze trh zboží a služeb a trh peněz, a k vnější rovnováze, pokud je saldo běžného účtu platební bilance stejné jako saldo finančního účtu (tamtéž, str. 28).

Intervencí lze zapříčinit růst výstupu ekonomiky při vhodně zvolené politice dle typu měnového kurzu. Křivka IS vyjadřuje rovnováhu na trhu zboží a služeb, křivka LM rovnováhu na trhu peněz a křivka PB rovnováhu platební bilance. Na Obrázku č. 4 vidíme graf IS-LM-PB vykazující stav vnitřní a vnější rovnováhy. Ekonomika se původně nachází v bodě E_0 . Expanzivní fiskální politikou dochází k posunu křivky IS doprava do bodu E_1 . V tomto bodě dochází k přebytku salda platební bilance, a protože měnový kurz je plovoucí, zapříčiní to apreciaci domácí měny. Tato apreciace má za následek snížení čistého exportu, protože dochází k většímu importu zboží a služeb a menšímu exportu z domácí země. Snížení čistého exportu má za následek posunutí křivky IS do původní pozice do bodu E_2 . Fiskální politika nezapříčinila růst hrubého domácího produktu (Y).

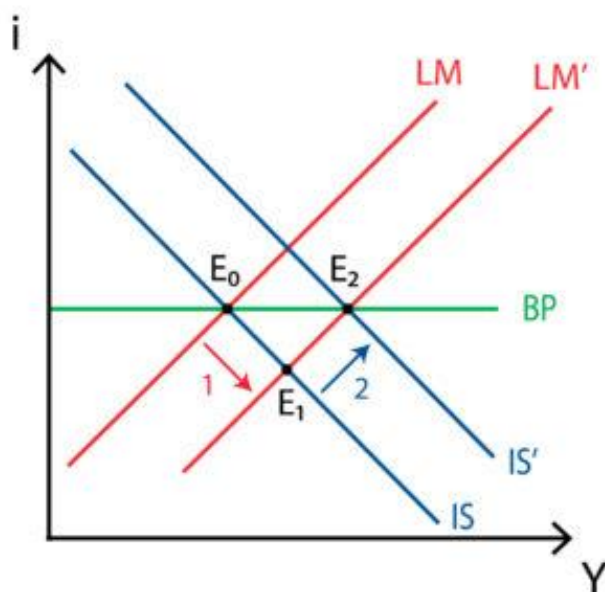
Obrázek č. 4: Graf IS-LM-PB při fiskální expanzi s plovoucím měnovým kurzem

Zdroj: Policonomics. IS-LM-BP Model

Analogicky vidíme na Obrázku č. 5 posun křivky LM při expanzivní měnové politice. Křivka LM se posune doprava z původního bodu E_0 do bodu E_1 . Nicméně v tomto bodě je saldo platební bilance v deficitu, a protože je měnový kurz plovoucí, dochází k depreciaci. Oslabení měnového kurzu zapříčiní růst čistého exportu, protože se zvýší export. Křivka IS se posune doprava a vzniká nový rovnovážný bod v bodě E_2 při stejné úrokové míře a vyšším výstupu ekonomiky. Lze vyhodnotit, že monetární politika je efektivní při volně plovoucím kurzu.

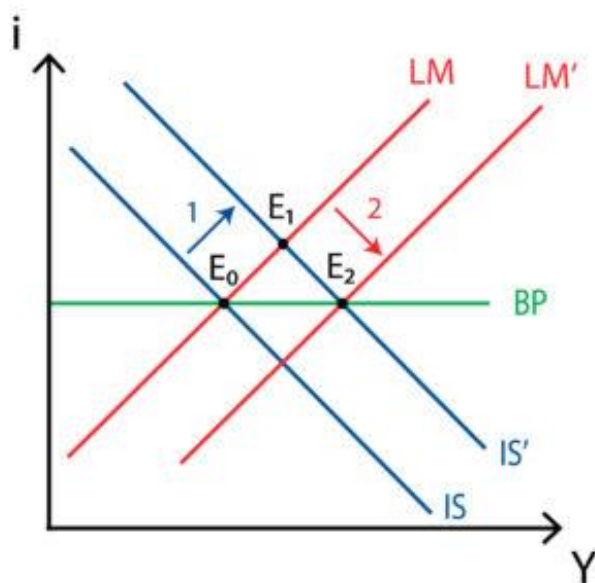
Obrázek č. 5: Graf IS-LM-PB při monetární expanzi s plovoucím měnovým kurzem

Zdroj: Policonomics. IS-LM-BP Model

Expanzivní fiskální politika má pozitivní efekt na výstup ekonomiky při fixním měnovém kurzu (viz Obrázek č. 6). Křivka IS se po fiskální expanzi posune z původního bodu E_0 do bodu E_1 . Saldo platební bilance je v přebytku a začínají tlaky na apreciaci měny. Za účelem udržení fixního měnového kurzu centrální banka intervenuje na peněžním trhu a nakupuje cizí měnu a prodává domácí. Křivka LM se posouvá doprava. Ekonomika se nachází v bodě E_2 , s původní úrokovou mírou ale vyšším výstupem ekonomiky.

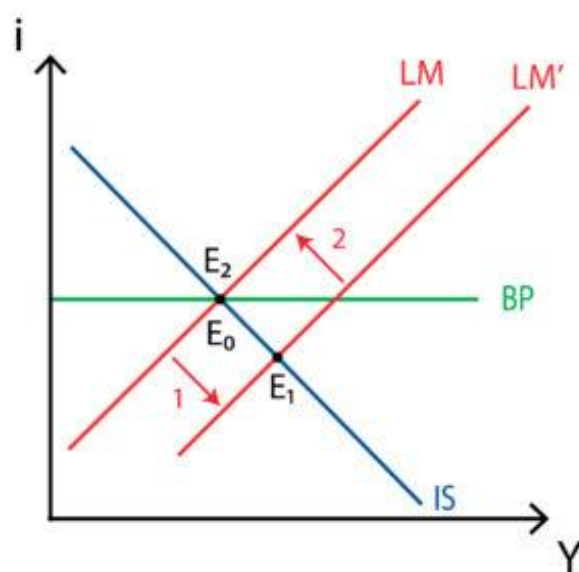
Obrázek č. 6: Graf IS-LM-PB při fiskální expanzi s fixním měnovým kurzem

Zdroj: Policonomics. IS-LM-BP Model

Na druhou stranu, expanzivní monetární politika se při fixním měnovém kurzu jeví jako neefektivní (viz Obrázek č. 7). Při expanzi dochází k posunu křivky LM z bodu E_0 do bodu E_1 . Saldo platební bilance je v tomto bodě deficitní a začínají se utvářet tlaky na depreciaci měnového kurzu. Centrální banka intervenuje a nakupuje domácí měnu a prodává cizí, aby zabránila depreciaci. Touto akcí se křivka LM vrací do původního bodu a rovnovážný bod se nachází v bodě E_2 .

Obrázek č. 7: Graf IS-LM-PB při monetární expanzi s fixním měnovým kurzem

Zdroj: Policonomics. IS-LM-BP Model

5. Kooperace na mezinárodní úrovni

V období po druhé světové válce vzniklo několik mezinárodních institucí za účelem mezinárodní kooperace a koordinace hospodářských politik. V této diplomové práci čerpám zejména ze statistik a studií OECD, Mezinárodního měnového fondu a Evropské unie. Proto krátce představím tyto mezinárodní instituce.

5.1. OECD

OECD neboli Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj je mezinárodní vládní instituce založená v roce 1960. Je nástupcem Organizace pro evropskou ekonomickou spolupráci. Nyní čítá 34 členů, mezi které patří i státy mimo Evropu. Základním cílem je liberalizace zahraničního obchodu a investic prostřednictvím konvergence hospodářských politik. Mezi hlavní kodexy patří nezhoršování obchodních podmínek a postupné odstraňování výhrad a uvolňování zahraničního obchodu (Slaný a kol., str. 245-246).

5.2. Mezinárodní měnový fond (MMF)

Mezinárodní měnový fond vznikl jako reakce na demonetizaci zlata a vytvoření nového měnové systému nepřímé fixace národních měn na zlato, tzv. bretton-woodského systému. Tato instituce měla sloužit (společně s Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj) k prosazování tohoto systému, který byl založen na pevných směnných kurzech vzájemně navázaných přes americký dolar, ke kterému ostatní měny měly pevně stanovený směnný kurz. Americký dolar pak byl pevně vázán na zlato. Po opuštění bretton-woodského systému se MMF zabývá zejména koordinací mezinárodních úvěrových opatření a úvěrování sald obchodních bilancí (tamtéž, str. 249-250).

5.3. Evropská unie (EU)

Evropská unie vznikla v roce 1993 podepsáním smlouvy o Evropské unii z původního Evropského společenství. Jedná se o mezinárodně ekonomicko-politické společenství suverénních států působící v oblastí společné a komunitární politiky.

Společná politika, tedy politika, která je převedena na orgány Evropské unie, je aplikována v oblasti obchodu, zemědělství, dopravy, sektorové a měnové politiky. Komunitární politika, kdy je působnost přenesena na orgány EU pouze částečně, je používána při ochraně spotřebitelů, jednotného vnitřního trhu, regionální politiky, politiky ochrany životního prostředí, sociální politiky, v oblasti vědy a výzkumu a energetiky (tamtéž, str. 263-265).

6. Vstupní podmínky do sledovaného období

Dle analýzy Czesaného (2006) se v Evropské unii na konci minulého století snížily výkyvy ekonomické aktivity zejména z důvodu stabilnějšího vývoje spotřeby domácností a také investic a zásob. Brzdou proti cykličnosti a vytváření produkční mezery byl u většiny zemí EU zahraniční obchod. Ekonomický vývoj v 60. letech byl velmi dynamický a makroekonomicky stabilní. To narušily šoky v letech sedmdesátých, které byly způsobené ropnou krizí v roce 1973 a 1979. Hospodářský cyklus měl po těchto šocích velmi podobný vývoj ve všech zemích EU. Reakcí na tyto šoky byly změny v měnové politice, které zmenšily produkční mezery. Pozitivní dopad mělo také zvýšení podílu služeb, zvětšení veřejného sektoru a lepší management zásob. Další oslabení poté následovalo na začátku 90. let, kdy se recese prosadila v jednotlivých státech v jiném časovém období. Ve Spojených státech amerických, Velké Británii a Kanadě se vývoj ekonomiky utlumil v letech 1990-91, zatímco do Japonska, Německa, Itálie a Francie tato vlna došla až o 2 roky později. Vysvětlením je působení asymetrických šoků, které rozložily mezinárodní hospodářský cyklus v čase. V 90. letech se objevovalo mnoho šoků, které nebyly závislé na hospodářské politice. Jednalo se o bublinu na akciovém trhu a expanzi světového obchodu. Korespondence hospodářských cyklů může být vysvětlena například silným propojením finančních trhů. Toto propojení se objevilo i při vzniku eurozóny jakožto hospodářské a měnové unie. Přední postavení v transmisi šoků a spouštění recesí mají Spojené státy americké z důvodu jejich velikosti a rozvinutosti finančních trhů. Nejvýznamnějším kanálem pro přenos šoků do dalších států jsou finanční trhy.

Dle zprávy Mezinárodního měnového fondu (2000) měla Francie v roce 2000 silný ekonomický růst a nízkou inflaci. Z důvodu podpůrné monetární politiky bylo vytvořeno mnoho pracovních míst (zejména ve službách) a došlo k poklesu nezaměstnanosti z 12,5 % v roce 1997 na 9,75 % v polovině roku 2000. Nově se zaměstnalo okolo milionu pracovníků od roku 1997. Pouze v roce 1999 bylo vytvořeno 450 000 nových pracovních míst. Vysoký nárůst zaměstnanosti byl také odpovědí na snížení odvodů sociálního zabezpečení a liberalizaci podmínek pracovních smluv, která povolovala částečné úvazky a dohody na dobu určitou. Tento vývoj na pracovním trhu měl dopad i na růst hrubého domácího produktu, který byl podnícen zejména domácí poptávkou. Ekonomická

expanze, která začala již v roce 1997, byla předpokladem k pokračování růstu i v nadcházejících letech. Zvýšením růstu mezd Francie zlepšila svoji konkurenceschopnost pro přijetí eura a vstoupila do evropské měnové unie jako velmi konkurenceschopný stát. Inflace byla v mezích. Vysoké zvýšení cen bylo zaznamenáno u ropy, jejíž cena i přesto byla ve Francii jedna z nejnižších v Evropské unii.

Hospodářská politika Francie byla nastavena tak, aby podporovala ekonomický růst. Schodek státního rozpočtu byl pouze 1,8 % HDP v roce 1999, což je o 1 procento méně než v roce předešlém. Tento pokles nastal z důvodu nárůstu daňových výnosů, který vzrostl na 45,7 % HDP. Zvýšení daňových výnosů vytvořilo tlak na vládu k dalšímu snížení daní a vyšším státním výdajům. Tento tlak vedl v roce 2000 ke snížení daní, zejména daně z přidané hodnoty, a ke zvýšení státních výdajů do zdravotnictví a školství. Ekonomický růst byl v expanzi s predikcí růstu 3,5 % v roce 2000 i 2001. Aktuální otázkou v roce 2000 byl dopad nově zavedeného 35 hodinového pracovního týdne na produktivitu a zdali tato reforma způsobí navýšení přesčasů (IMF, 2000).

Cílem fiskální politiky v roce 2000 bylo snížení daňového břemena a pozvolné vyrovnávání rozpočtu, čehož se docílí snížením vládních výdajů podle předem stanoveného limitu. Vláda zavedla tzv. Program Stability, ve kterém se zavázala snížit poměr daní k HDP o 2 procentní body. I po tomto snížení by se Francie řadila mezi země s nejvyšším poměrem daní k HDP v EU. Dalším bodem programu bylo snížení schodku státního rozpočtu o 1 procentní bod na 0,3 % HDP do roku 2003. Již v roce 2000 Francie patřila mezi státy s nejvyšším strukturálním deficitem v EU. Objevila se kritika, že schodek by se měl vyrovnat rychleji a využít tak momentální příznivé ekonomické podmínky. Hlavním argumentem proti programu bylo, že státní rozpočet je potřeba vyrovnat do roku 2003, protože již v roce 2005 se očekávalo, že lokální ekonomika pocítí efekt stárnutí obyvatelstva. Podle Programu Stability by se státní schodek vyhlazoval pomaleji a v roce 2003 by dosahoval 0,75 % HDP (tamtéž).

6.1. Procesy synchronizace v EU v 90. letech

Hospodářský cyklus Francie je s ostatními státy Evropské unie vysoce synchronizovaný a hlavním zdrojem souběžného vývoje je část hrubého domácího produktu, který je tvořen zahraničním obchodem a investicemi. V případě spotřebních výdajů jsou důležitější národní specifika než u investičních výdajů, což dokazuje souběh

vývoje u spotřeby domácností, která je nižší než u investic. Míra synchronizace rostla zejména po recesi v letech 1992-93 až do roku 1997 a poté na začátku nového tisíciletí. Příčiny synchronizace ekonomických cyklů uvádí Czesaný (2006):

„K možným zdrojům konvergence hospodářského cyklu eurozóny patří: ekonomická integrace trhu výrobního, finančního a pracovního, dále pak makroekonomické politiky a běžné šoky.“

Členské státy Evropské unie uzavřely Smlouvu o fungování EU, kterou byla mimo jiné stanovena tzv. Maastrichtská kritéria. Tato dohoda byla podepsána 12 státy v roce 1992 a stanovila základní kritéria pro konvergenci států v EU. Mezi tato kritéria patří:

- Kritérium cenové stability, které stanovuje průměrnou míru inflace pro dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu. Roční průměrná míra inflace by neměla překročit o více než 1,5 procentního bodu míry inflace 3 členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.
- Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí se dělí na kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu. Kritériem veřejného deficitu se určuje poměr plánovaného či skutečného deficitu veřejného rozpočtu k HDP. Tento poměr deficitu k HDP v tržních cenách může být maximálně 3 %. Kritériem veřejného dluhu je stanovena hraniční hodnota poměru veřejného dluhu k HDP, kterou je 60 %.
- Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II stanovuje rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, a měla by být dodržována alespoň dva roky před vstupem do eurozóny. Zároveň členské země nesmí z vlastní iniciativy devalvovat bilaterální směnný kurz domácí měny vůči měně jakéhokoliv členského státu.
- Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb stanovuje, že roční průměrná úroková sazba členského státu nemá překračovat o více než 2 procentní body úrokovou sazbu 3 členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti finanční stability.

Dále jsou touto Smlouvou stanovena institucionálně právní kritéria podmiňující konvergenci centrálních bank, zákaz financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí (ČNB b).

7. Globalizace a finanční krize

Na vývoj ekonomiky nepochybně významně působí globalizace, která na trhu zvyšuje konkurenci a tento nárůst má pozitivní dopad na produktivitu. Vyšší produktivita práce snižuje náklady a také ceny. To má za následek snížení inflace, pokud domácí monetární politika není dostatečně expanzivní. Mishkin (2008) ve své studii dokazuje, že globalizace přímo nezapříčiňuje snižování inflace. Dále uvádí, že globalizace může stabilizovat ekonomiku jednotlivých zemí a je klíčovým faktorem pro podporu hospodářského růstu. Potvrdil, že domácí monetární politika stále kontroluje domácí úrokovou míru a tím stabilizuje inflaci a výstup. Globalizace má vliv na transmisní mechanismy monetární politiky přes kanál měnového kurzu. Při restriktivní měnové politice se domácí úroková míra zvýší, čímž dojde k apreciaci domácí měny. Apreciací domácí měny dochází k omezení exportu a stimulaci importu. Vlivem široké škály obchodovatelného zboží a služeb může globalizace zvýšit roli kanálu měnového kurzu transmisního mechanismu a omezit roli kanálu úrokové míry. Rozměr dopadu na ekonomiku záleží na podílu importu a exportu na hrubém domácím produktu.

Cenové šoky se na trzích objevovaly v každém desetiletí po roce 1970. Tak jako v poslední krizi v roce 2008 byly tyto šoky způsobeny nerovnováhou mezi nabídkou a poptávkou na světových trzích. Ale stejně jako Velká deprese, poslední krize vznikla zejména z důvodu pochybení měnové politiky. Úrokové sazby v předkrizovém období byly v obou případech příliš nízké a nekopírovaly linii trendu. Dalším společným rysem byla přeúvěrovanost a přeinvestovanost. V dalších kapitolách bude diskutována odlišnost od Velké deprese, která byla zejména v jiném uplatnění měnové a fiskální politiky jako reakce na krizi. Po Velké depresi USA přijalo nejružnější opatření z programu New Deal. Zatímco při krizi, která započala v roce 2008, se nastavení měnové a fiskální politiky začalo měnit již během krize samotné. Dalšími odlišnostmi byl vyšší růst výkonu ekonomiky a přebytky veřejných rozpočtů a obchodní bilance v období před Velkou depresí, což vytvářelo lepší možnosti pro překonání recese ekonomiky. Krize z roku 2008 byla podnícena mimo jiné globální ekonomickou nerovnováhou, kdy země vyvážející ropu rychle bohatly a ve vyspělých evropských zemích a v USA tato skutečnost oslabila odolnost k čelení nastupující krize (Czesaný a Johnson, 2012).

Ve sledovaném období hraje významnou roli finanční krize, která započala v roce 2008, jejíž specifikací je, že se v určitých zemích projevila jako krize finanční, bankovní a měnová. Centrální banky reagovaly na průběh krize aktivací politiky kvantitativního uvolňování, čímž přispěly ke snížení systémového rizika (IMF, 2009).

Důsledkem politiky kvantitativního uvolňování bylo období vysoké nezaměstnanosti a nízké inflace. Předkrizové období se v Evropské Unii vyznačovalo značnou diferenciací v ekonomickém růstu zemí eurozóny. Tato diferenciacie v tempech, která tvořila až 4 %, byla způsobena faktem, že euro bylo pro méně rostoucí země příliš silné. V dalších letech se rozdíl prohloubil přes 10 % například u Řecka a Německa. U investic se v pokrizovém období u některých zemí projevil růstový trend, avšak u většiny zemí vývoj investic stagnoval či nadále klesal. Měnová politika měla pozitivní vliv na ekonomiky a udržovala nízkou a stabilní inflaci. Úroková sazba byla nastavena na historicky nízkou hladinu kolem 2 %, což nastartovalo úvěrový cyklus. Nejpozitivnější dopad byl na investice do bydlení (Czesaný, 2013).

Ekonomika může na krizi reagovat prostřednictvím dvou politik – stabilizační, která působí k vyhlazení recese, a prorůstovou, podporující ekonomický růst. Stabilizační ekonomika působí zejména prostřednictvím fiskálních a monetárních nástrojů za účelem vyhlazení ekonomického cyklu po ekonomickém poklesu. Tento typ politiky nazvané Stop and go byla použita po Velké depresi za účelem usměrnění hospodářského cyklu. Podstatou bylo nastavení expanzivní hospodářské politiky a stimulace poptávky v situaci, kdy se hospodářský cyklus nachází v recesi, a nastavení restriktivní hospodářské politiky, když hrozí přehřívání ekonomiky. Tato politika byla uplatňována zejména ve Velké Británii a USA se začátkem po 2. světové válce a vyvrcholením v 60. letech 20. století. Od 70. let se začala prosazovat zejména politika prorůstová z důvodu stagflace. S prorůstovou politikou se změnil hlavní makroekonomické cíle. Hospodářská stabilita se zaměřila na hlídání ekonomického růstu, inflace, platební bilance a zaměstnanosti. V 70. letech se prosazovalo zejména keynesiánské pojetí stabilizační ekonomiky, kdy podpora fiskální politiky či destimulace ekonomiky hrála významnou roli. Hlavním cílem je potlačování cyklického pohybu u zaměstnanosti, cen a zahraničního obchodu. Protikladem je proticyklické pojetí se základy v monetaristické teorii, které se opírá o přiměřenou měnovou politiku z důvodu cílování inflace a orientuje se na nabídkovou stranu ekonomiky a stabilní nabídku peněz. Hlavními body této politiky je udržení stálého

ekonomického růstu, zvyšování úrovně potenciálního produktu, nízké nezaměstnanosti a finanční stability. Při používání preventivní měnové politiky je důležitým bodem stanovení dolní hranice inflace, pod kterou by neměla klesnout. Při velmi nízké inflaci pak centrální banka často přistupuje k pohybu úrokových sazeb za účelem dodání likvidity. Pokud po tomto úkonu stále hrozí riziko pasti likvidity, dalším tahem je přikročení k politice kvantitativního uvolňování. S touto politikou souvisí zvýšený nákup zahraničních a domácích aktiv za účelem zlepšení likvidní pozice bank, snížení úrokových sazeb až k nulovým hodnotám a omezení horní hranice dlouhodobých sazeb cenných papírů. Pokud se nízké či nulové úrokové sazby projeví jako neúčinné, alternativním ozdravným mechanismem mohou být strukturální reformy či fiskální opatření, které opětovně podpoří spotřebu a investice (Czesaný, 2006).

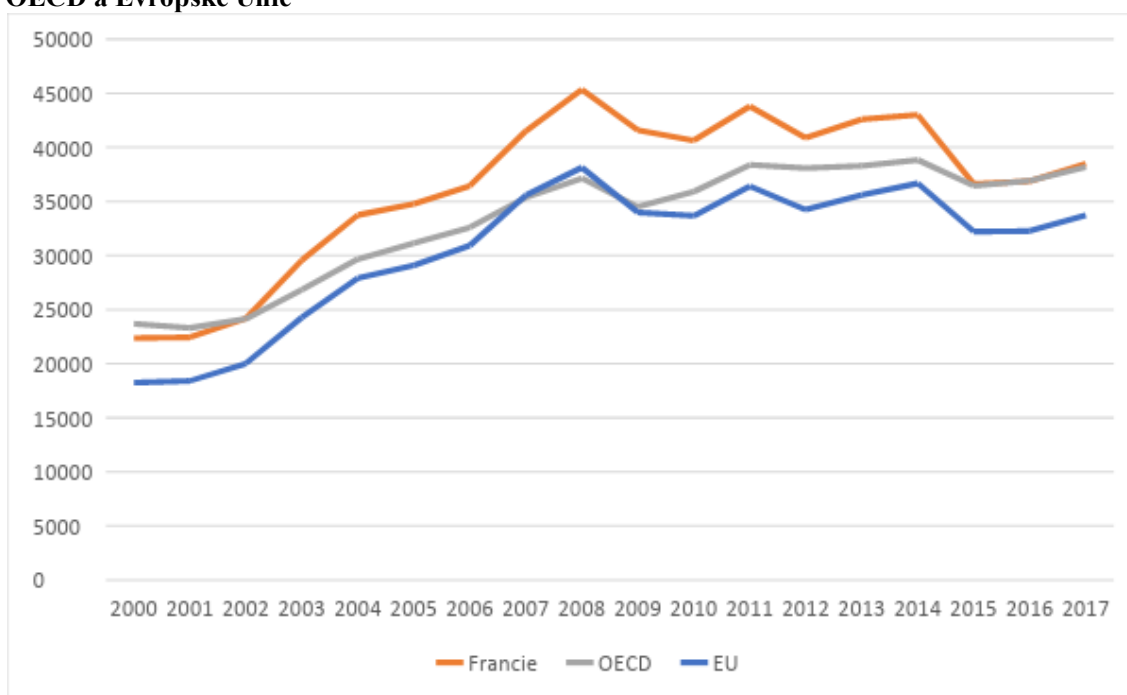
8. Indikátory vnitřní rovnováhy

V této kapitole budou popsány indikátory vnitřní rovnováhy Francie. Mezi tyto indikátory patří ukazatel hrubého domácího produktu a jeho roční tempo růstu, produkční mezera, stav státního rozpočtu a státního dluhu, inflace, míra nezaměstnanosti, hrubá míra investic, úspory a krátkodobá úroková míra.

8.1. Hrubý domácí produkt a jeho indikátory

Celkový hrubý domácí produkt Francie v tržních cenách od roku 2000 nepochybně vzrostl. Zatímco v roce 2000 bylo HDP 1 362,24 miliard USD v roce 2017 byl 2 582,5 miliard USD. Pro reálné posouzení vývoje tohoto ukazatele použijí hrubý domácí produkt na obyvatele, který zahrnuje vývoj obyvatelstva v zemi. Na grafu č. 1 vidíme, že produkt na obyvatele je převážně rostoucí, s poklesem během finanční krize v roce 2009. Ve většinové části sledovaného období byl hrubý domácí produkt na obyvatele Francie vyšší, než byl průměr členských zemí OECD a Evropské unie (The World Bank).

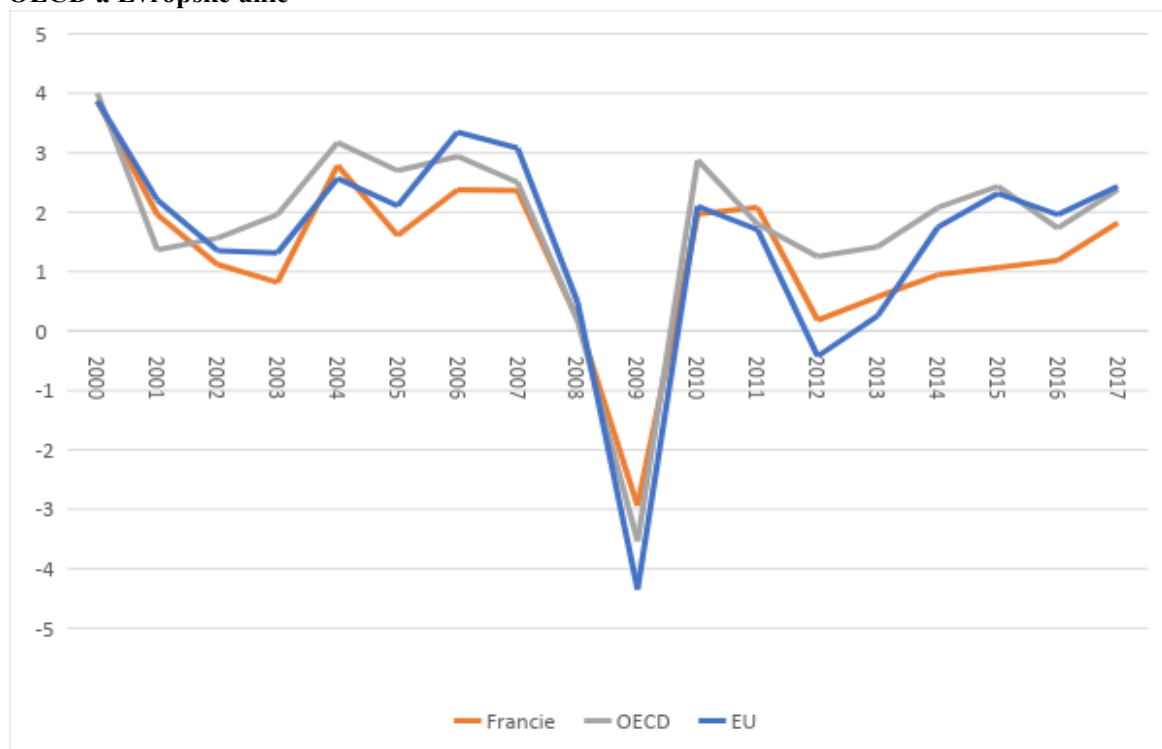
Graf č. 1: Hrubý domácí produkt na obyvatele v USD ve Francii a průměr členských států OECD a Evropské Unie

Zdroj: The World Bank, GDP per capita (current US\$), Vlastní zpracování

Tempa růstu hrubého domácího produktu (graf č. 2) ve Francii a členských zemích OECD a EU se pohybovaly v obdobném trendu. Ekonomiky zaznamenaly propad do negativních hodnot tempa růstu v období po udeření finanční krize v roce 2009.

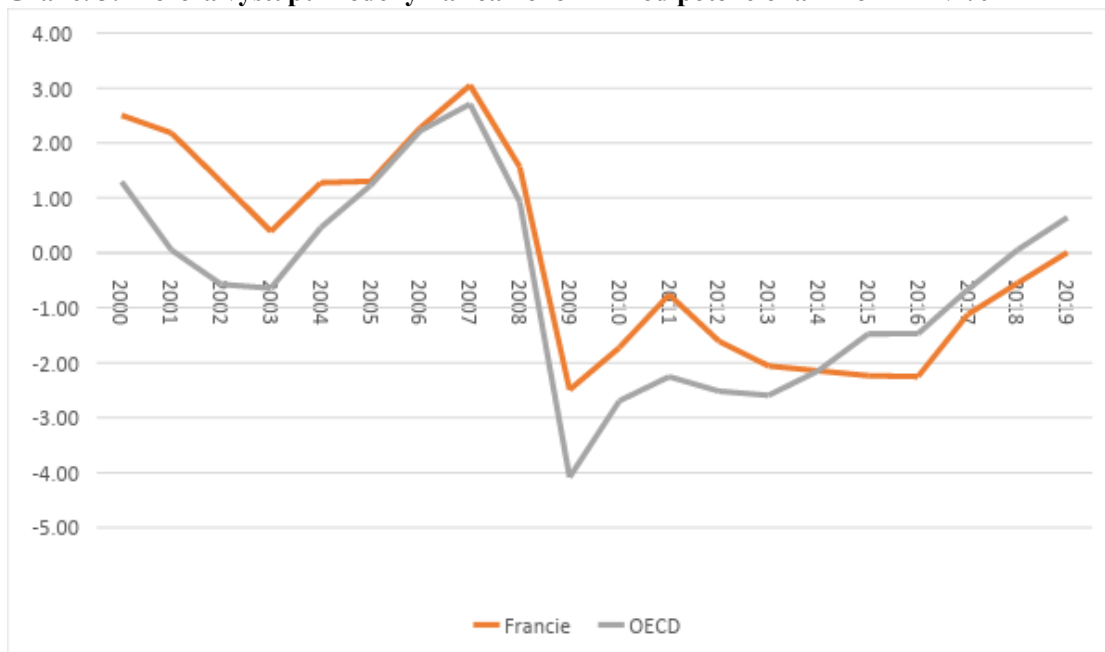
Graf č. 2: Tempo růstu hrubého domácího produktu ve Francii a průměr ve členských zemích OECD a Evropské unie

Zdroj: The World Bank, GDP growth (annual %), Vlastní zpracování

Mezera výstupu charakterizuje rozdíl mezi reálným a potencionálním hrubým domácím produktem. Pokud je mezera výstupu v kladných číslech, značí to přehřátí dané ekonomiky. Mezera výstupu v záporných číslech udává nedostatečné využití všech kapacit dané země. Na grafu č. 3 vidíme mezeru výstupu vyjádřenou jako procentuální odchylku od potencionálního HDP. Francie i členské země OECD čelily značnému přehřátí ekonomik v letech před finanční krizí tohoto století. Statistiky OECD poskytly zároveň i predikci pro rok 2018 a 2019. Podle odhadů se ekonomiky států OECD znovu začnou přehřívat, tedy mezera výstupu se bude znovu pohybovat nad potencionálním produktem, proto by ekonomiky měly zvážít, jakou budoucí hospodářskou strategii zvolit.

Graf č. 3: Mezera výstupu – odchylka reálného HDP od potenciálního HDP v %

Zdroj: OECD, Economic Outlook No 103 - May 2018, Output Gap as a percentage of potential GDP, Vlastní zpracování

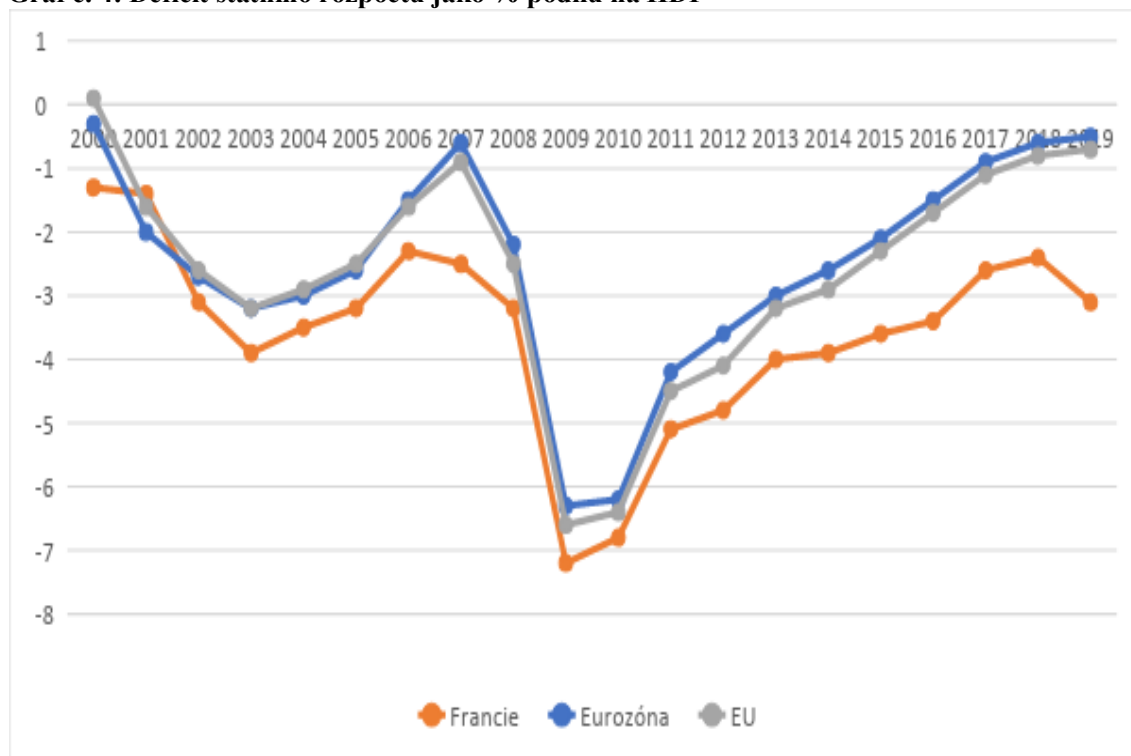
8.2. Vývoj veřejných financí a státního dluhu

Státní rozpočet Francie je v celém sledovaném období deficitní (graf č. 4). Dle předpovědí Mezinárodního měnového fondu bude tento podíl deficitu k HDP přetrvávat také v roce 2018 a 2019 s mírným zlepšením oproti roku 2017. Průměr podílů deficitů k HDP ve všech státech EU a eurozóny je průměrně lepší než ve Francii, nicméně i zde jsou rozpočty majoritně deficitní. Francie dlouhodobě nesplňuje požadavky EU týkající se rozpočtové kázně a překračuje maximální povolený poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP, kterým jsou 3 % HDP. Přestože schodek státního rozpočtu v roce 2017 a v predikci pro rok 2018 nepřekročil onu referenční hranici, dle předpovědí Mezinárodního měnového fondu dojde k jejímu překročení opětovně v roce 2019.

Nejvyššího poměru schodku státního rozpočtu k HDP Francie dosáhla v průběhu finanční krize, který byl zapříčiněn automatickými stabilizátory na trhu, ale také aplikovanými diskrečními opatřeními, které byly přijaty s cílem čelit vážnému hospodářskému poklesu. Nicméně nadměrných deficitů je dosahováno také z důvodu

procyklické fiskální politiky používané při kladném tempu růstu HDP. Tyto deficity zapříčinily zčtyřnásobení poměru veřejného dluhu k HDP v porovnání s hodnotami v roce 1970. Vysoký veřejný dluh může mít v dlouhém období negativní vliv na ekonomický růst, fiskální stabilitu a dlouhodobé úrokové míry. Řešením schodku státního rozpočtu je zvýšení produktivity státní správy, snížení mzdových nákladů na pracovníky ve státním sektoru a vyřešení problémů souvisejících se stárnutím obyvatelstva (Égert, 2011).

Graf č. 4: Deficit státního rozpočtu jako % podílu na HDP

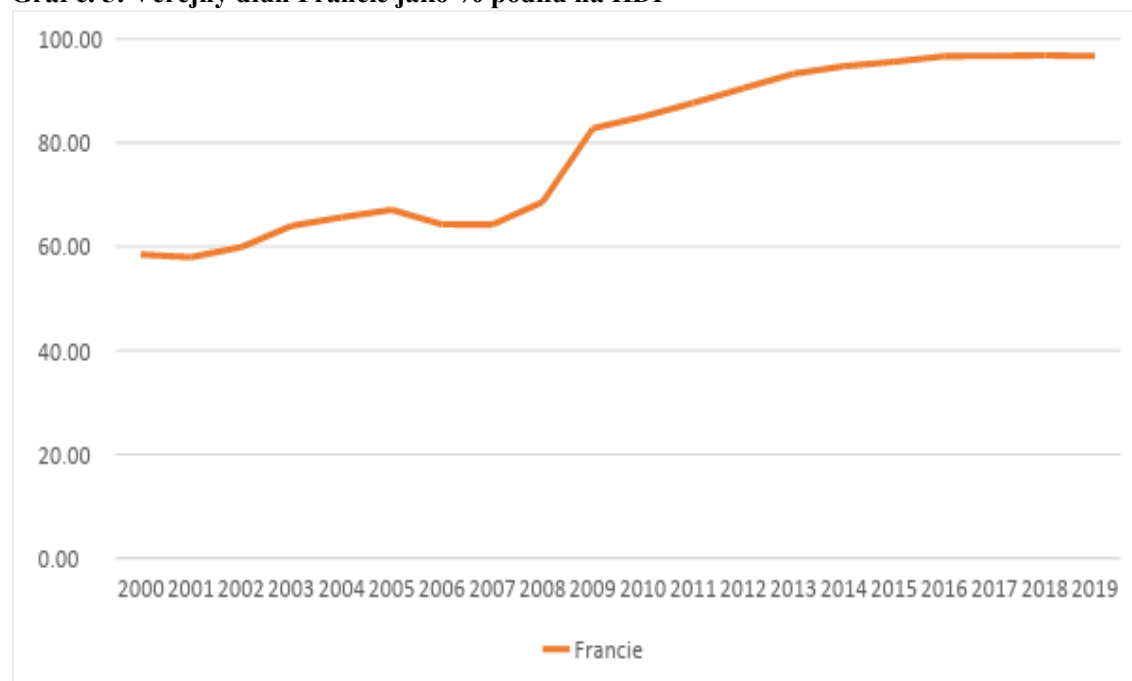
Zdroj: IMF Data Mapper, General government net lending/borrowing - Percent of GDP, Vlastní zpracování

Poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu dlouhodobě překračuje Evropskou unií stanovenou maximální hodnotu 60 %. Tuto referenční hodnotu Francie překročila již v roce 2002 a od té doby veřejné zadlužení pod tuto hranici nekleslo (graf č. 5). Dle predikcí OECD se veřejný dluh bude i v roce 2018 a 2019 držet v obdobných hodnotách, kterých dosáhla v posledních letech, tj. přes 96 % HDP.

Fiskální politika v předkrizovém období byla vedena s cílem omezení státního rozpočtového deficitu a státního dluhu tak, aby korespondovaly s Paktem stability a růstu z roku 1997 a nastaveným stropem pro vládní výdaje z roku 1998. I přesto Francie vstupovala do krize se státním dluhem vůči HDP vyšším (64 % v roce 2007), než je stanoveno Paktem. Se státním zadlužením a deficitními státními rozpočty bojuje do dnešní doby (Pain a Röhn, 2011).

Na konci roku 2006 se státní deficit k HDP i podíl veřejného dluhu na HDP snížil oproti výsledkům z roku 2005. Ekonomové mohli doufat, že se zadlužení Francie konečně sníží, bohužel další snižování překazil příchod Velké ekonomické krize.

Graf č. 5: Veřejný dluh Francie jako % podílu na HDP

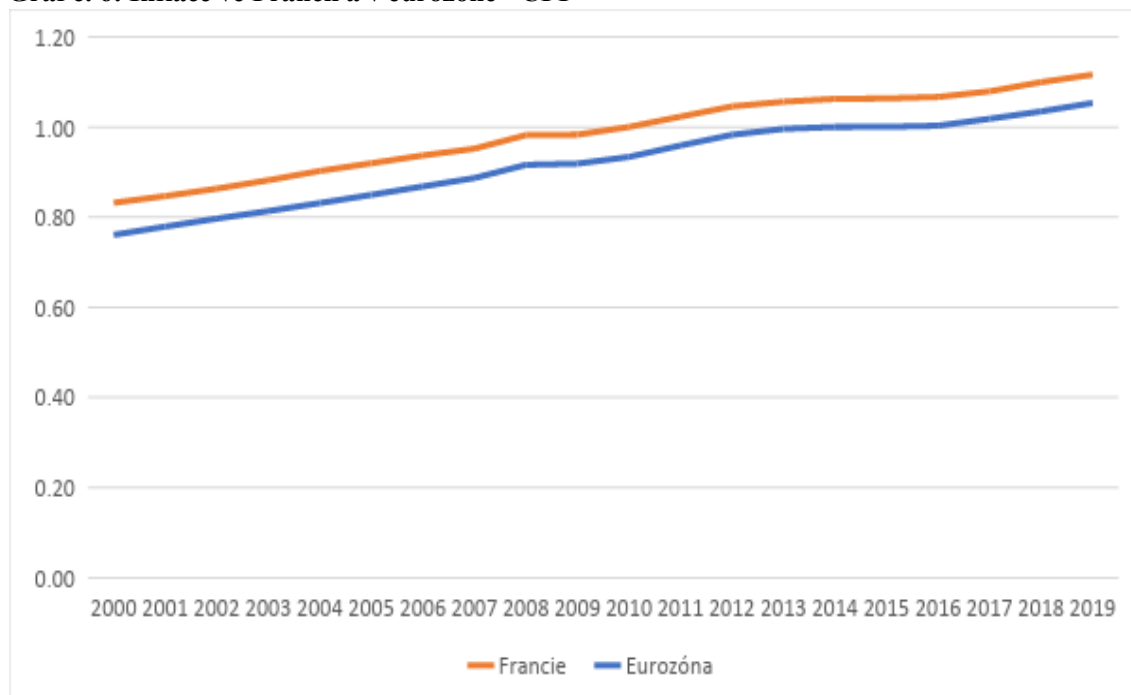
Zdroj: OECD, Economic Outlook No 103 - May 2018, Gross public debt, Maastricht criterion as a percentage of GDP, Vlastní zpracování

Protože Francie dlouhodobě překračuje stanovenou hranici 60 % podílu veřejného dluhu k HDP, v roce 2017 byly zavedeny strukturální úpravy, tzv. MLSA, které mají pomoci stáhnout veřejné zadlužení pod referenční hranici. Dle predikcí Evropské komise (e, 2018) se v roce 2019 saldo zlepší o 0,3 % HDP.

8.3. Inlace

Protože je Francie členem eurozóny, monetární politika je řízena Evropskou centrální bankou, jejíž hlavním cílem je udržení cenové stability. Na grafu č. 6 vidíme vývoj indexu spotřebitelských cen (CPI) ve Francii a v eurozóně s predikcí pro roky 2018 a 2019. Vývoj je obdobný s trvalým růstem, kdy se inflace stále pohybuje okolo 1 %.

Graf č. 6: Inlace ve Francii a v eurozóně - CPI

Zdroj: OECD, *Economic Outlook No 103 - May 2018, Consumer Price Index, harmonised*, Vlastní zpracování

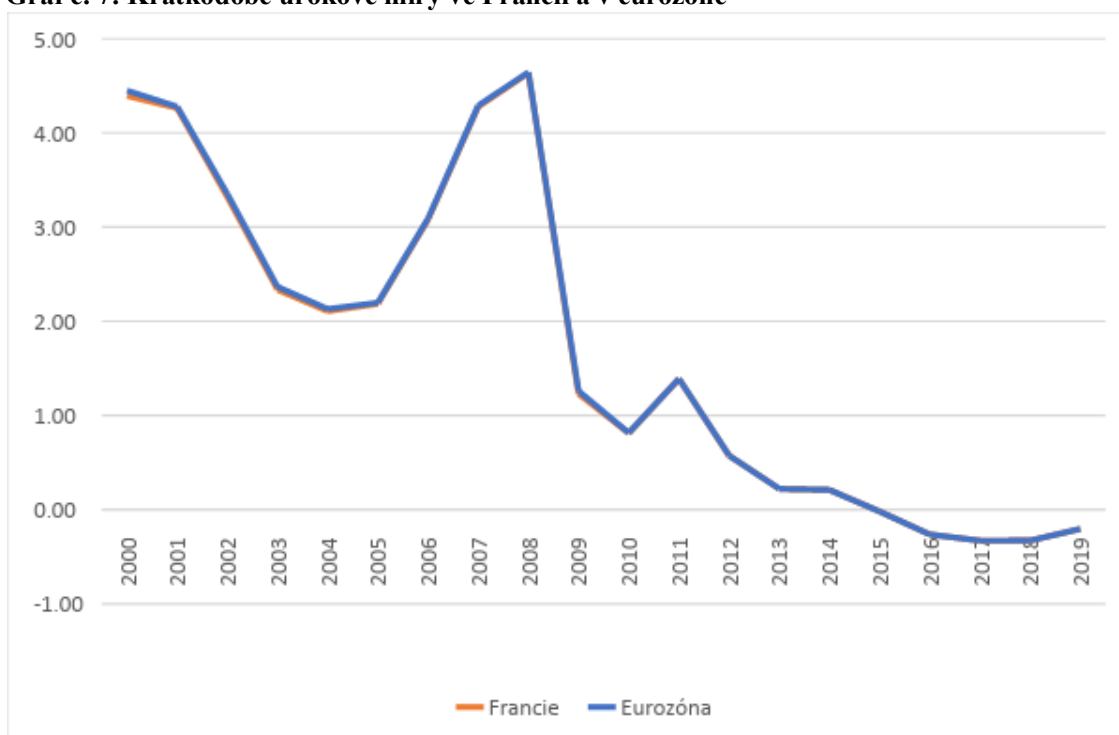
8.4. Krátkodobé úrokové míry

Krátkodobé úrokové míry rapidně klesly s nástupem finanční krize v roce 2009 o více než 3 % oproti roku 2008 (graf č. 7). Od té doby jsou krátkodobé úrokové míry velmi nízké. Od roku 2015 dokonce záporné. Dle predikce 2018 budou záporné sazby i v roce 2018 a 2019.

V roce 2008 a 2009 se peněžní trhy staly dysfunkčními kvůli čelící reálné hrozbě ekonomického kolapsu. Snížením úrokových sazeb Evropská centrální banka poskytla dodatečnou likviditu ohrožené ekonomice. Finanční krize měla dopad na snížení

agregátní poptávky, růst nezaměstnanosti a desinflaci. Tyto aspekty měla potlačit expanzivní měnová politika prostřednictvím podpory bankovního úvěrového kanálu, který měl nastartovat podnikatelské investice a následný ekonomický růst. Přestože negativní úrokové míry zapříčinily nejvyšší ekonomický růst v zemích eurozóny za posledních 10 let, dále růst zaměstnanosti a růst investic, tato, takzvaná éra levných peněz, představuje určité riziko. Záporné úrokové sazby a expanzivní monetární politika v dobách ekonomické konjunktury mohou být kontraproduktivní a evropské ekonomiky by mohly být znovu ohroženy spekulativními investičními bublinami (Krecké, 2018).

Graf č. 7: Krátkodobé úrokové míry ve Francii a v eurozóně

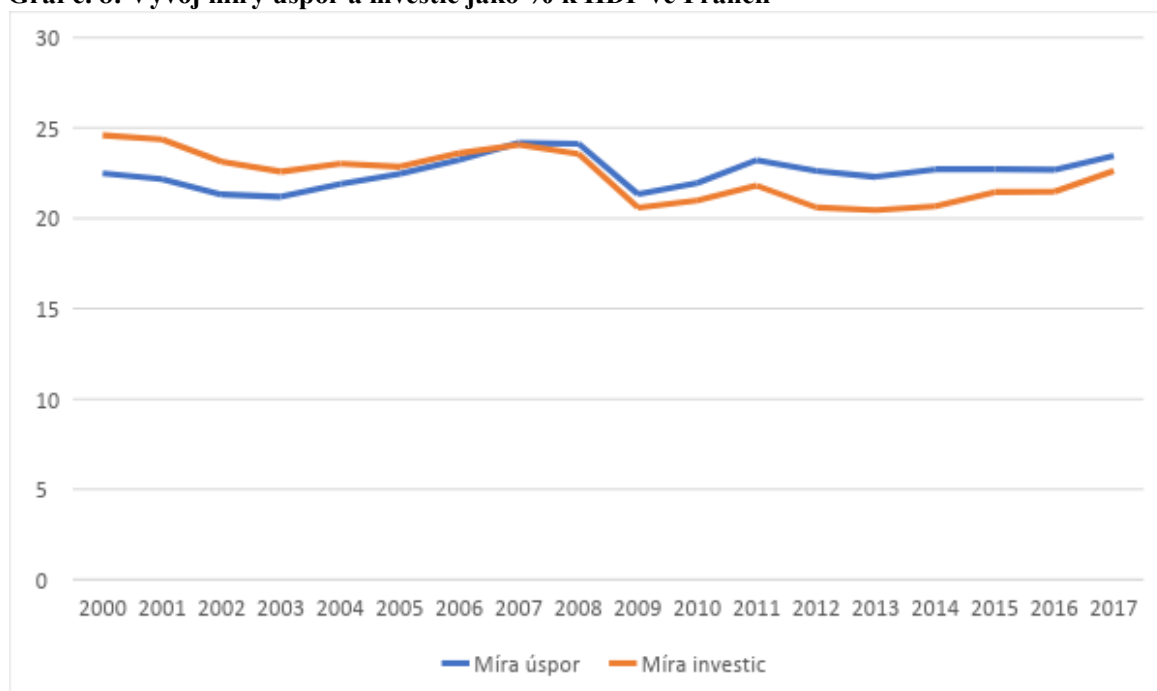
Zdroj: OECD, Economic Outlook No 103 - May 2018, Short-term interest rate, Vlastní zpracování

8.5. Úspory a investice

Vnitřní rovnováhu ekonomiky dále otestuji pozorováním vztahu míry tvorby domácích úspor k míře investic. Pokud je míra investic ve sledovaném období vyšší než míra úspor, dochází k dofinancování rozdílů z úspor zahraničních subjektů, což zapříčiní deficit běžného účtu platební bilance. Analogicky, pokud je míra domácích investic nižší, domácí úspory odtékají do zahraničí a běžný účet platební bilance je v přebytku. V obou případech dochází k destabilizování rovnováhy makroekonomického prostředí (CZSO).

Na grafu č. 8 vidíme vývoj míry úspor a investic jako % hrubého domácího produktu ve Francii. Začátkem tisíciletí byly lokální investice financovány zahraničními úsporami. V roce 2009 došlo ke snížení míry úspor a investic z důvodu finanční krize. Od tohoto milníku míra úspor je vyšší než míra investic. Snížení míry investic v roce 2011 lze vysvětlit jako reakci na dluhovou krizi. Agentura Reuters (Bremer a Dmitracova, 2011) informovala, že Francie kvůli markantnímu zadlužení vklouzla do hraničního území AA+/Aa1/AA+, což je jeden stupeň pod původním hodnocením AAA.

Graf č. 8: Vývoj míry úspor a investic jako % k HDP ve Francii

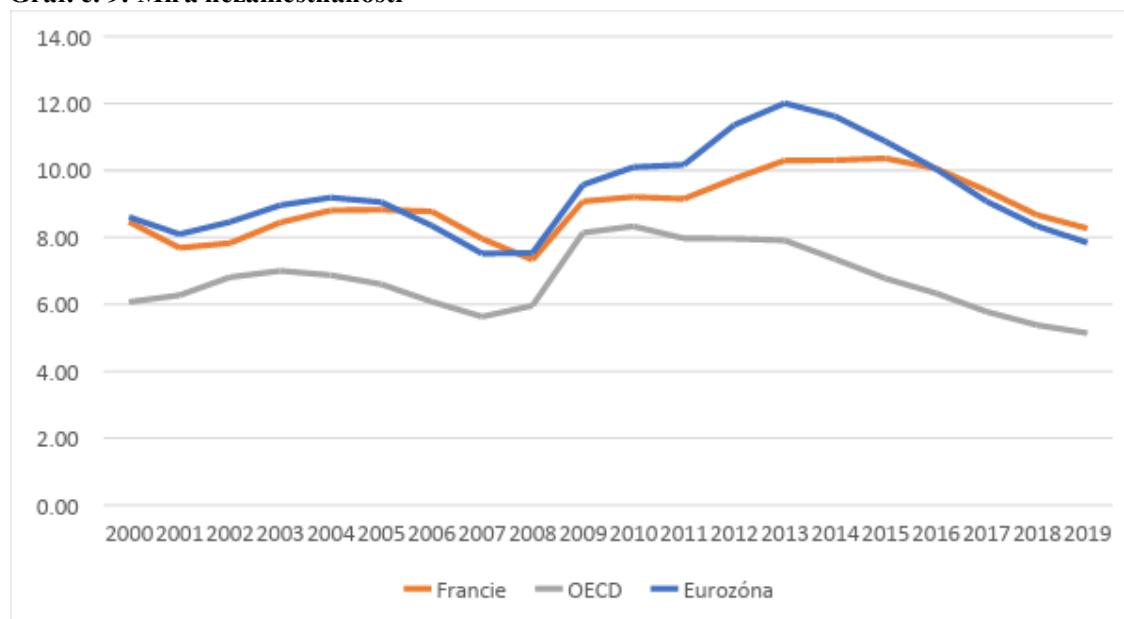

Zdroj The World Bank, Gross capital formation (% of GDP) a Gross savings (% of GDP), Vlastní zpracování

8.6. Trh práce

Míra nezaměstnanosti ve Francii je nadprůměrná v porovnání s průměrem všech členských států OECD. Nezaměstnanost prudce vzrostla po udeření finanční krize v roce 2009 a ve Francii rostla až do roku 2015. Od tohoto roku míra nezaměstnanosti klesá s predikcí zachování poklesu pro rok 2018 i 2019 (graf č. 9).

Graf. č. 9: Míra nezaměstnanosti

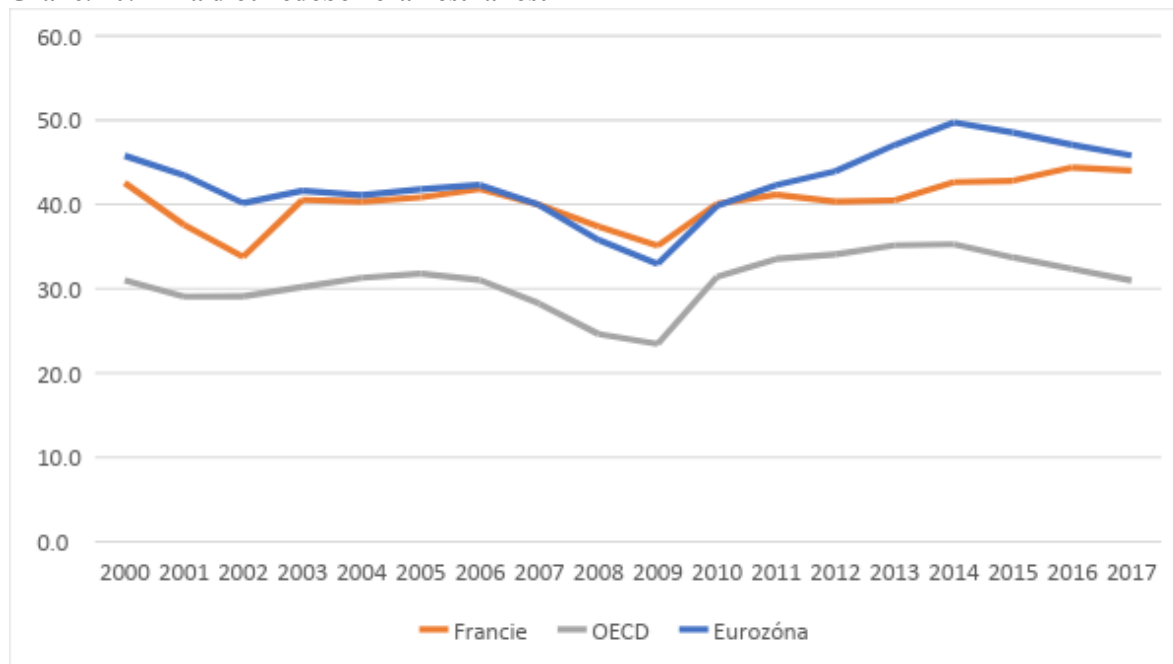

Zdroj: OECD, Economic Outlook No 103 - May 2018, Unemployment rate, Vlastní zpracování

Také dlouhodobá míra nezaměstnanosti je nadprůměrná v porovnání se zeměmi OECD. V celém sledovaném období se pohybovala kolem 40 % celkové nezaměstnanosti. Na grafu č. 10 můžeme opět vidět nárůst od roku 2010 jako důsledek finanční krize.

Ve sledovaném období francouzský trh práce prošel znatelným vývojem. Trh práce byl poznamenán finanční krizí, která možná zpomalila či úplně změnila směr změn, které byly aktuální na začátku tisíciletí před krizí. Mezi klady ve vývoji v letech 2000–2017 patří neustálý růst počtu terciárně vzdělaných pracovníků, u kterých je míra zaměstnanosti vysoká a méně podléhá cyklickým výkyvům. Mezi další pozitiva patří zvýšená participace pracovníků na trhu ve věku 50-64 let, zvyšování průměrné mzdy a snižování genderové mzdové diskriminace. Mezi slabé stránky trhu práce patří vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti, čím dál častější používání pracovních smluv na dobu určitou, kterou je často doba kratší než 1 týden, nerovnost ve výdělcích a také nahrazení původních tradičních řemeslníků levnějšími nezávislími dodavateli (Askenazy, 2017).

Graf č. 10: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Zdroj: OECD.Stat, Incidence of unemployment by duration, Vlastní zpracování

Lze již zhodnotit zavedení 35 hodinového pracovního týdne, který velké firmy zavedly povinně od roku 2000 a menší podniky od roku 2002. Zkrácení pracovního týdne nepřineslo kýžené výsledky. Tato reforma měla zejména negativní efekt. Pracovníci se dle průzkumu nestali spokojenějšími a nevytvořilo se více pracovních míst. Ve velkých firmách vzrostla hodinová mzda, protože musely pracovníkům kompenzovat zkrácení pracovního týdne (IMF, 2007).

9. Indikátory vnější rovnováhy

V této kapitole analyzují ukazatele vnější rovnováhy, mezi které patří platební bilance a podíl zahraničního dluhu spolu s čistou investiční pozicí země.

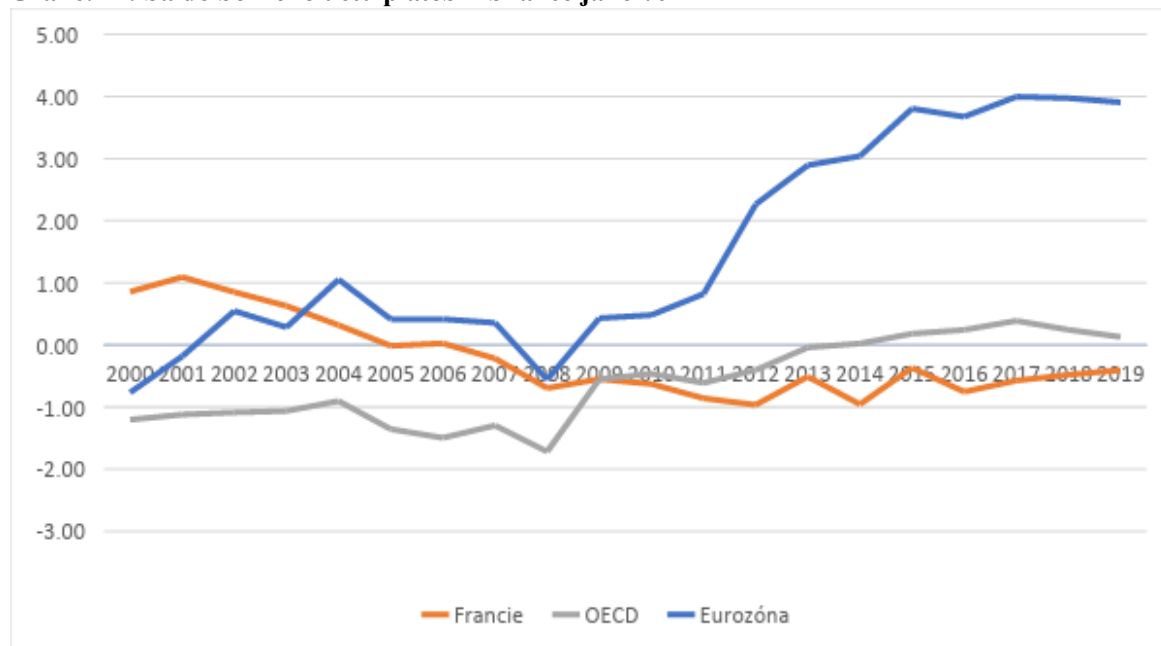
9.1. Platební bilance

Platební bilance zachycuje transakce domácí země se zahraničím a je hlavním ukazatelem vnější rovnováhy. Na grafu č. 11 vidíme porovnání podílů salda běžného účtu platební bilance na hrubém domácím produktu Francie, průměru členů OECD a zemí eurozóny.

Saldo běžného účtu platební bilance Francie je od roku 2007 neustále negativní s předpokládaným vývojem v letech 2018 a 2019 dále také v negativních hodnotách. Zda-li se jedná o schodek zapříčiněný hospodářským cyklem či se jedná o schodek strukturální zjistil Heyer (2015) ve své studii zjištěním produkčních mezer Francie a jejích hlavních obchodních partnerů. Zhoršení salda běžného účtu platební bilance oproti hodnotám z konce minulého století bylo v letech 2001-2007 zcela strukturálního původu. Důvodem byl vstup Číny do WTO, desinflační politika v Německu a apreciacie eura. Od roku 2008 došlo k propadu salda do záporných hodnot z důvodu recese hospodářského cyklu. Od té doby záporné saldo přetrvává zejména z důvodu nízké poptávky a snižující se konkurenceschopnosti francouzských firem.

Dle Noyera, bývalého guvernéra Francouzské národní banky, a jeho zprávy z roku 2007 byla snižující se konkurenceschopnost firem důsledkem nedostatečné specializace a jejího pomalého vývoje. Dalším faktorem snižujícím konkurenceschopnost byly vyšší ceny produktů a služeb. Důvodem bylo zvyšování mezd a dohánění nižší produkce způsobené kratším pracovním týdnem.

Graf č. 11: Saldo běžného účtu platební bilance jako % HDP

Zdroj: OECD, *Economic Outlook No 103 - May 2018*, Current account balance as a percentage of GDP, Vlastní zpracování

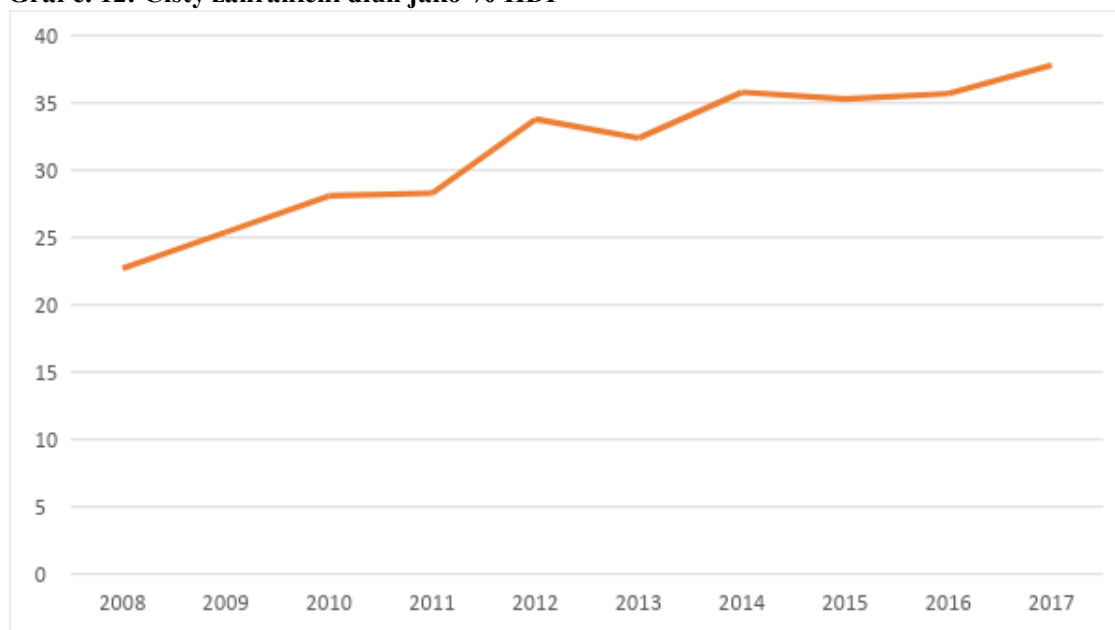
Přebytek běžného účtu platební bilance eurozóny je od roku 2009 pozitivní. Na tomto přebytku má největší podíl Německo. Mezi hlavní příčiny této nerovnováhy patří vysoké úspory, nízké investice a nízká domácí poptávka. Stimulace nízké poptávky, například snížením daňového zatížení, by zapříčinilo vyšší importy a tím snížení přebytku běžného účtu (McCormack, 2018).

9.2. Zahraniční zadlužení a čistá investiční pozice

Čistý zahraniční dluh zachycuje dluh očištěný o závazky a je tak lepším indikátorem postavení země na mezinárodních finančních trzích než hrubý zahraniční dluh. Na grafu č. 12 vidíme vývoj dluhu jako % HDP Francie v letech 2008-2017. Čistý zahraniční dluh se z původních 22,7 % HDP v roce 2008 dostal až na 37,8 % HDP v roce 2017. Takto vysoký zahraniční dluh může v budoucnu zapříčít potíže splácet dluh a jeho úroky zahraničním věřitelům.

Čistý zahraniční dluh eurozóny byl 12,6 % HDP na konci roku 2009. Dluh se zvýšil jako důsledek finanční krize, která udeřila v roce 2008. Dluh je způsoben půjčováním domácností a financováním státního schodku (Dias, 2010).

Graf č. 12: Čistý zahraniční dluh jako % HDP

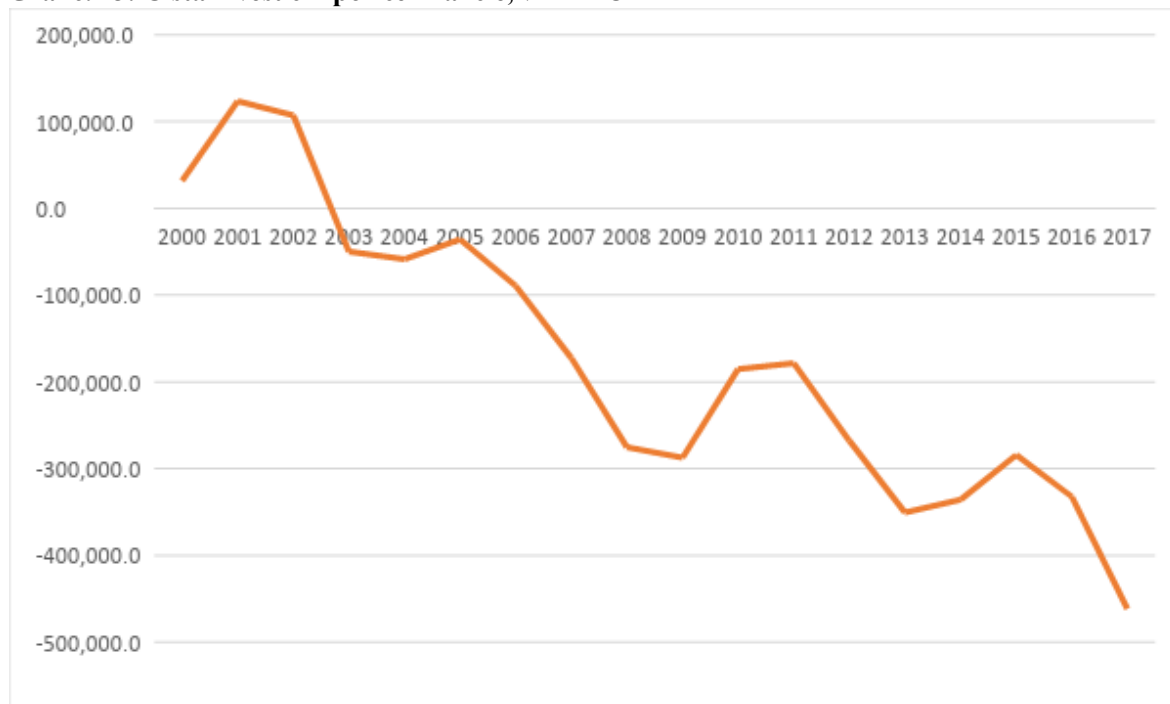

Zdroj: Eurostat, Net External Debt – annual data, % of GDP, Vlastní zpracování

Na grafu č. 13 vidíme čistou investiční pozici Francie v milionech EUR. Investiční pozice byla až do roku 2000 kladná. Od roku 2003 je záporná a Francie se stala čistým dlužníkem.

Na konci roku 2017 byla čistá investiční pozice deficitní ve výši -461 miliard EUR, což činí 20,1 % HDP Francie. To je zatím pod hranicí 35 %, která byla nastavena jako maximální Evropskou komisí (Banque de France, 2018).

Graf č. 13: Čistá investiční pozice Francie, v mil EUR

Zdroj: Eurostat. International investment position – quarterly and annual data (BPM6), Vlastní zpracování

10. Porovnání Velké recese a krizí minulého století

Velká deprese¹ (1929-1938) ve Francii byla mírnější než ve zbytku světa, ale trvala mnohem déle zejména z důvodu neopuštění zlatého standardu až do roku 1936. Velkou depresi předznamenával silný růst francouzského HDP, na kterém se velmi významně podílel export země. Ještě v roce 1930 byly výroba a investování na vrcholu, doprovázené minimální nezaměstnaností. To bylo zapříčiněno zejména dokončováním projektů na rozvoj infrastruktury. Francouzská ekonomika byla po nějakou dobu ochráněna před zhoršující se mezinárodní situací podceněným frankem, do té doby než Anglie opustila zlatý standard v září 1931, a expanzivní fiskální politikou premiéra Tardieu. Naopak některé indikátory jako velkoobchodní ceny a emise a ceny akcií se začaly snižovat ještě dříve než v USA. Po malém propadu v roce 1927 způsobeném stabilizací franku nastal rapidní růst ekonomiky. Hlavními faktory byly vyšší mzdy a investice až do roku 1929. Deprese začala prudkým poklesem exportů, zejména exportu tradičních zboží jako textilní výrobky, a rozšířila se do celého francouzského hospodářství. Přesto byla tato krize mírná v porovnání se světem. V této éře byla vysoká nezaměstnanost řešena často tak, že vzniklo mnoho částečných úvazků. Nedošlo k prudkému propadu hrubého domácího produktu ani spotřeby domácností, protože mzdy zůstaly na úrovni předkrizového období, zatímco ceny se snížily. Moderní odvětví jako výroba papíru, pryže, elektřiny a rafinace ropy krizi brzy překonaly a obnovily produkci i zisky. Státem chráněná odvětví jako rafinace cukru a těžba uhlí taktéž. Největším problémům čelil zejména textilní a hutnický průmysl. Součástí byla bankovní krize v letech 1931-1933, která byla také mírná, což bylo důsledkem omezených zahraničních finančních závazků a opatrností většiny významných bank ve vztazích s výrobcí (Hautcoeur, 1997).

Důvodů, proč byla Velká deprese ve Francii velmi vytrvalá, je vícero. Patří mezi ně nadcenění francouzského franku po devalvaci libry v roce 1931 a následné rozdíly mezi francouzskými a anglickými cenami kolem 20 %, které zbrzdily obnovu exportů až do roku 1936, a také úpadek investic. Velký podíl na prodloužení deprese měla také nekonzistentní hospodářská politika. Vláda fixovala ceny a podporovala tvorbu kartelů v některých odvětvích, zatímco v jiných tlačila na snížení cen. Deflační politikou Laval,

¹ Také označována jako Velká hospodářská krize nebo Světová hospodářská krize.

který stál za snižováním veřejných výdajů i snižováním cen, byly zavedeny protekcionistické kvóty na 57 % importů do Francie do roku 1935. Tímto protekcionismem chtěl nastartovat domácí poptávku, ale výsledkem byly pouze rostoucí nerovnosti v odvětvích. Dalším faktorem prodloužení krize bylo zkrácení pracovního týdne v roce 1936 na 40 hodin (tamtéž).

Ropná krize, která začala v říjnu 1973, nebyla primárně finanční krize, ale vedla k silnému ekonomickému poklesu, který ukončil poválečné období růstu. Produkce ekonomiky se dostala na původní růstový trend 3 roky poté, ale inflace a nezaměstnanost přetrvávala až do osmdesátých let (Cohen-Setton, 2012).

Dopad na akciový trh, produkci a exporty byl silnější při Velké ekonomické krizi neboli Velké recesi než při dvou předchozích šocích. Na rozdíl od Velké deprese, kdy se krize v pravém slova smyslu začala šířit až po dvou letech od propadu akcií na americké burze, pád banky Lehman Brothers v září 2008 rozšířil finanční krizi v globálním měřítku téměř okamžitě. Již 20 měsíců po začátku Velké recese bylo jasné, že tato krize má odlišný vývoj, než měla Velká deprese. Právě po 20 měsících se při Velké depresi začaly ekonomické indikátory zhoršovat a ekonomika přecházela do dlouhé deprese. Ale u krize ze 70. let a u Velké recese jsme již pozorovali mírné zlepšování indikátorů. Krize tohoto tisíciletí je více podobná té ze 70. let, ale bez vysoké inflace a s pomalejší obnovou produkce (tamtéž).

I přesto, že poslední krize neměla takové následky jako Velká deprese, nezaměstnanost se v roce 2017 stále ještě nedostala do předkrizových hodnot a nenastane tak dle predikcí ani do roku 2019. Podobné je to u tempa růstu HDP, který v posledních letech neustále roste, ale zatím nedosáhl hodnot z roku 2007. Mezera výstupu je k roku 2017 zatím v negativních hodnotách, což značí nedostatečné využití všech zdrojů v ekonomice. Produkční mezera má v roce 2019 dosáhnout opět pozitivních hodnot a Francie by měla dávat pozor, aby znovu brzy nenastalo přehřátí ekonomiky s následným pádem. Zdá se, že Francie se zotavuje z krize pomaleji než zbytek světa stejně, jako tomu bylo u Velké deprese.

11. Vývoj monetární a fiskální politiky v průběhu let

11.1. Monetární politika

Monetární politika v období před Velkou ekonomickou krizí byla jasně orientována na zachování stability, cílená na snazší predikování a ukotvení očekávání. Cenové stability bylo dosahováno skrze úrokovou míru. Finanční rizika byla monitorována, ale ne příliš efektivně. Politická rozhodování plně nezahrnovala reakce na náznaky rychlého procyklického růstu a rostoucího potencionálu pro přeshraniční přenos ekonomických a finančních šoků. Finanční regulace a dohled nad trhy před krizí byl zejména soustředěn na platební schopnost individuálních institucí (Pain a Röhn, 2011).

Bývalý guvernér Francouzské národní banky Noyer doporučil ve své zprávě z roku 2007 zvýšit množství zaměstnané pracovní síly aktivací vhodných politik za účelem posílení dynamiky růstu, v kterém má Francie rezervy z důvodu velkého množství starého obyvatelstva. Dalším doporučením bylo zvýšení produktivity, implementace inovací a další investice do sektoru vědy a výzkumu.

Recese způsobená Velkou ekonomickou krizí a dluhovou krizí vyžadovala značnou měnovou stimulaci, aby inflace splňovala cíle cenové stability, a která by zároveň reagovala na aktuální problémy. Řešení problémů jako stárnutí obyvatelstva a zpomalení růstu produktivity jsou dlouhodobější povahy, jiné jsou krátkodobější. Mezi další problémy patří vysoká zadluženost, při které hrozila potencionální deflace a následné snižování úspor i investic. Tyto obavy se naštěstí rozplynuly a všeobecná důvěra se neustále zvedá, protože je podpořená ekonomickým růstem i přiměřenou inflací. Phillipsova křivka vyjadřující nepřímou úměru mezi zaměstnaností a inflací je momentálně velmi plochá, takže změny v produkci mají pouze malý dopad na inflaci. Prodloužení období nízké inflace, nejistota pracovních míst a digitalizace může snížit růst mezd. Z důvodu recese se také rozšířily nedobrovolně částečné a dočasné pracovní úvazky. Naopak podíl firem, které tvrdí, že nedostatek pracovních sil omezuje jejich výrobu, je stále více. To naopak tlačí na růst mezd a přispívá k nárůstu inflace (Mersch, 2017).

Úrokové míry jsou dlouhodobě v negativních hodnotách, což postupně může vést k opětovnému přehřívání ekonomiky. Úprava úrokových sazeb ale pro finanční sektor představuje riziko. Zvyšování úrokových sazeb musí být postupné, což také může způsobit, že tato uvolněná politika bude na trhu příliš dlouho. V současnosti existuje málo

důkazů o nových úvěrových bublinách, ale lze zaznamenat například rapidní růst v cenách nemovitostí. Růst produktivity hraje důležitou roli při zvyšování agregátní životní úrovně, ale také ovlivňuje provádění měnové politiky. Vyšší růst produktivity zvyšuje investice a očekávání vyššího budoucího příjmu povzbuzuje domácnosti k tomu, aby dnes více utrácely. Naopak pomalý růst produktivity vyžaduje ještě větší snížení úrokových sazeb. Vzhledem k tomu, že úrokové sazby jsou již nyní nízké, omezuje to schopnost politických činitelů reagovat na budoucí recesní šoky (tamtéž).

11.2. Fiskální politika

Také do fiskální politiky se z uvolněnějšího předkrizového období Velkou recesí navrátila spíše Keynesiánská politika. Před krizí se Francie v čele s Nicolasem Sarkozim snažila o mírné snižování státních výdajů a daňového břemena, které mělo zvýšit zaměstnanost, míru úspor a investic, a tedy i produkci. Krizí došlo k zavedení dodatečných finančních regulací a protekcionismu domácího průmyslu. Přestože státní dluh i deficit státního rozpočtu z důvodu krize ještě více vzrostl, vláda svůj cíl snižování veřejných výdajů neopustila a cílí na plnění referenčních hranic daných Paktem stability a růstu. K opětovnému nastartování ekonomiky Mezinárodní měnový fond doporučil fiskální pobídku v hodnotě 2 %, což bylo pro Francii problematické, protože to odporovalo jejímu dlouhodobému cíli, kterým je snižování státních výdajů (Mathieu a Sterdyniak, 2009).

Příliš vysoké veřejné výdaje jsou dlouhodobým problémem Francie, protože jsou zhruba o 6 % HDP vyšší než je průměr eurozóny. Za tento velký rozdíl mohou zejména výdaje na sociální a zdravotní zabezpečení (cca o 4 % HDP vyšší, než je průměr eurozóny). Systém je velmi štedrý. Také veřejné výdaje na vzdělání jsou o 1 % vyšší, než je průměr eurozóny. Řešení otázky vysokých veřejných výdajů je náročné, protože omezení výdajů by nebylo velice populární u obyvatelstva a zapříčinilo by rozevření sociálních nůžek. Dále je otázkou, zdali by nahrazení veřejných financí těmi soukromými bylo efektivní v oblasti vzdělání, zdravotnictví a starobních důchodů (tamtéž).

Daňové zatížení Francie je jedno z nejvyšších mezi zeměmi OECD. Francouzi na daních a sociálním zabezpečení platí kolem 48 % HDP. Vysokými daněmi se dotují veřejné výdaje a rozsáhlý sociální systém, který podléhá efektu západky. Na začátku

svého volebního období Holland zavedl nadměrné zdanění fyzických i právnických osob. To mělo velký negativní vliv na francouzské firmy, proto došlo ke snížení daňového zatížení v roce 2015 a 2016. Složitý daňový systém byl zjednodušen a firmy ročně ušetřily 30 miliard euro na daních. Reformy trhu práce, daňového systému a liberalizační opatření byly kroky správným směrem, nicméně stále nestačily na zvládnutí budoucích výzev. Současný prezident Macron slibuje snížení deficitu státního rozpočtu pod 3 % HDP a také snížení daňového zatížení. V plánu je celková restrukturalizace daňového systému. Konkrétně chce zrušit tzv. místní domovní daň pro 80 % daňových poplatníků, daň z majetku, která se přemění na méně demotivující daň z nemovitostí a nahradit progresivní zdanění paušální sazbou (SGI, 2018).

12. Důchodová politika

V roce 1998 sestavil Jean-Michel Charpin predikci vývoje důchodového systému, který je známý jako “Le Rapport Charpin”. Zdůrazňoval, že důchodový systém musí projít reformou ještě předtím, než generace, narozená během „baby boomu“ kolem roku 1946, dosáhne důchodového věku. Jeho studie navrhovala prodloužení doby, po kterou se musí přispívat na sociální zabezpečení na 42,5 roku. Také varoval, že počet obyvatel s věkem přes 60 let se zvýší o 10 milionů do roku 2040, tedy z 12 milionů v roce 1998 na 22 milionů (Wheelan, 1999).

Penzijní reforma je aktuálním tématem v mnoha zemích. Francie je jedna z mála zemí, která má aktuální i naplánovaný budoucí věk pro odchod do důchodu stále pod 65 lety (OECD, 2017).

Prezident Macron již během voleb slíbil, že francouzský důchodový systém projde reformou, která byla zatím naplánována na rok 2019. Důchodový systém nadále zůstane mezigeneračně solidární formou pay-as-you-go. Cílem je systém zjednodušit, udělat ho více transparentní a univerzální. Současný francouzský důchodový systém je solidární a férový, nicméně není dlouhodobě udržitelný z demografických i ekonomických důvodů. Momentálně ve Francii existuje více než 35 důchodových pravidel, která se vztahují na obyvatele dle druhu zaměstnání. Jednou z možností je sjednotit tato pravidla pro všechny v oblasti přispívání i vyplácení. Druhou možností by bylo sjednotit pravidla z povinného prvního pilíře, kam patří základní starobní důchody, s povinným druhým pilířem, tzv. AGIRC-ARRCO, kam spadají starobní důchody, které se vyplácejí dle zaměstnání. Existuje ještě třetí pilíř, do kterého se vstupuje dobrovolně. Cílem reformy je zachování mezigeneračně solidárního důchodového systému, ale pravidla se musí zjednodušit a zpřehlednit (Pouzin, 2018).

13. Macronův program

Macron slibuje zajištění zvýšení ekonomického růstu a snížení nezaměstnanosti, která je ve Francii aktuálním problémem. Toho podle svého prezidentského programu chce dosáhnout zavedením tréninkových pracovních programů, jimiž chce vytvořit pracovní místa pro milion mladých lidí a pro milion méně kvalifikovaných nezaměstnaných. Ekonomiku plánuje zpružnit snížením daní z příjmu právnických osob ze stávajících 33,3 % na 25 % a snížit odvody pro pracovníky s nižšími příjmy. Dalším krokem je omezení byrokracie zrušením 120 000 míst ve veřejné správě a tím ušetřit ve státním rozpočtu až 60 miliard euro za 5 let. Macron si uvědomuje, že výdaje na veřejnou správu přesahují polovinu hrubého domácího produktu Francie (57 % HDP v roce 2015), což je mnohem více než například v USA (37,7 %), Velké Británii (42,8 %) nebo Německu (44 %). Dalším jeho strategickým tahem je využití nízké úrokové míry k půjčení 50 miliard eur pro investice zejména do zelené energie, stáží a tréninkových programů, transportu, infrastruktury a zemědělství. Jeho argumentací je, že ekonomický růst je vyšší než úroková míra, takže tato půjčka nepovede do dluhové pasti. Realizace tohoto plánu je stále nejistá, protože úroková míra nebude nízká neustále a Francie již nyní čelí vysokému státnímu dluhu, který chce Macron během svého funkčního období snížit na 93,2 % HDP z 96 % v roce 2016 (NDTV, 2017).

Francouzský trh práce prochází značnou reformou. Macron se snaží přiblížit německému či švýcarskému nastavení pracovního trhu zejména uvolněním striktních pravidel pro pracovníky a firmy. Jedná se o zásadní změnu, po které jsou pracovníci i firmy schopni jednodušeji vyjednávat dohody o pracovní době či mzdách v rámci firmy. Zjednodušilo se také propouštění zaměstnanců. Dříve, pokud firma chtěla propustit více zaměstnanců, musela mít tento záměr schválen Obchodní komorou. Firma poté mohla být penalizována soudem, když jí bylo dokázáno, že stále vykazuje zisk a propouštění tedy nebylo oprávněné. Z tohoto důvodu byla v minulosti uzavřena nejedna společnost. Dle nové reformy má soud při schvalování propouštěcích plánů oprávnění pouze kontrolovat firemní výkonnost nikoliv její zisky. Dále je státem ošetřena náhrada pro zaměstnance, pokud dojde k jeho neoprávněnému propuštění. Rigidita a přeregulovanost pracovního trhu v minulosti vyústily v situace, které zvyšovaly nezaměstnanost. Existoval zákon, který stanovil minimální délku smluv na dobu určitou a také počet, kolikrát tento kontrakt

může být obnoven. Tato pravidla způsobila takovou činnost firem, kdy najímaly pracovníky na dobu určitou, přechodně je propustily a poté znovu najmuly, čímž se vyhnuly nutnosti zaměstnat tyto pracovníky na dobu neurčitou. Dle nové reformy pracovního trhu si firmy v rámci své firemní politiky nastaví minimální dobu krátkodobého kontraktu a také to, kolikrát může být prodloužen. Pro smlouvy na dobu neurčitou zatím žádná změna naplánovaná není. Tyto dlouhodobé kontrakty jsou často kritizovány, protože zajišťují silnou ochranu a zabezpečení nejvyšší kvality, zatímco zaměstnanci s kontrakty na dobu určitou mají problém i s vyřízením půjčky u bank (Vincour, 2017).

14. Cíle a strategie hospodářské politiky

Vláda uvedla Program Stability na období 2018–2022, v kterém stanovuje střednědobou strategii a makroekonomické cíle. Do roku 2022 chce snížit deficit veřejných rozpočtů pod 3 % HDP. Celkový deficit má mírně vzrůst v roce 2019 vlivem plánovaného snížení sociálních příspěvků zaměstnavatele ve výši 0,9 % HDP. Růst celkového deficitu je naplánován na 2,8 % HDP. Hlavní strategií je větší kontrola výdajů ze státního rozpočtu a také postupné snižování daňového zatížení. Saldo výdajů ze státního rozpočtu k HDP se má podle plánu snížit téměř o 5 %, z 56,5 % v roce 2017 na 51,7 % v roce 2022. Hlavní složkou výdajů, u které dojde ke snížení, jsou sociální platby. Snížení sociálních příspěvků a daňového břemena zapříčiní snížení příjmů do státního rozpočtu. Očekávaný pokles salda příjmů do veřejných rozpočtů k HDP je na 52 % HDP v roce 2022 z 53,9 % v roce 2017. Plánovanými změnami v daňovém systému je zrušení daně z bydlení až pro 80 % francouzských domácností, transformace daně z bohatství na daň z nemovitosti a zavedení jednotného paušálního odvodu ve výši 30 % z úrokových výnosů. Dojde ke zvýšení ekologické daně a také daně z tabáku. Saldo výdajů ze státního rozpočtu k HDP se dle plánu Programu Stability do roku 2022 sníží o 3 % (European Commission e, 2018).

Dalším cílem v rámci Programu Stability je snížení veřejného dluhu. Do roku 2022 je plánováno snížit veřejný dluh za pomoci efektu sněhové koule², protože růst úrokové míry bude dle očekávání vyvážen růstem HDP a inflace (tamtéž).

² Efekt sněhové koule značí nárůst veřejného dluhu, vyvolaný každoročními deficity vládního sektoru. Rostoucí objem veřejného dluhu s sebou nese také zvyšující se náklady na obsluhu dluhu (Matalík, 2004).

15. Konkurenceschopnost a inovace

Kapitalismus ve Francii je často označován jako “kapitalismus řízený státem”. Toto označení používá například Schmidt (2010) a dokládá, že existují předpoklady jako liberalizace finančních trhů, privatizace nebo deregulace, které by mohly znamenat uvolnění kapitalismu od řízení státem. Nicméně neopomíná ani existenci a důležitost státních institucí, které vznikly v poválečném období. Přes všechny tyto fakty, Schmidt dodává, že přesnější označení pro současný stav je spíše “kapitalismus poháněný státem”, protože direktivní řízení státu již není tak silné jako bylo v minulosti.

Dle World Competitiveness Yearbook z roku 2000, žebříčku řadícího rozvinuté ekonomiky světa dle jejich konkurenceschopnosti, byla Francie ohodnocena velice nízko mezi nejrozvinutějšími ekonomikami světa, což značí velmi nízký poměr mezi cenou a kvalitou domácích výrobků v porovnání se zahraničím. V porovnání celkové produktivity skončila Francie na 6. místě, což je lepší umístění, než získala například Velká Británie nebo Německo. V roce 2018 dle tohoto reportu Francie obsadila 28. místo dle hodnocení ekonomické výkonnosti, efektivity vlády, efektivity podnikání a infrastruktury. Report dále zmiňuje hlavní silné stránky Francie. Patří mezi ně například zlepšení efektivnosti vlády a řízení veřejného dluhu. Výkonnost podnikání a podnikatelské prostředí se dle hodnocení zlepšilo o 9 míst oproti roku 2017. Mezi hlavní faktory patří užívání digitálních nástrojů, mezinárodní zkušenosti managerů, aplikované bankovní a finanční regulace a další. Francouzská infrastruktura patří mezi nejlepší na světě v oblastech vědy, technologií životního prostředí a exportu špičkových technologií (IMD World Competitiveness Yearbook, 2018).

V hodnocení konkurenceschopnosti dle The Global Competitiveness Report (World Economic Forum, 2018) byla Francie na 17. místě z hodnocených 140 zemí a tím si polepšila o jedno místo oproti roku 2017. Mezi nejvýše hodnocené faktory patří makroekonomická stabilita, kde Francie obdržela maximální možné skóre, tzn. 100 bodů, v oblasti zdraví dosáhla 99 bodů. Třetím nejvýše hodnoceným faktorem s počtem 90 bodů je infrastruktura, následuje finanční systém.

Francouzské firmy neopomíjejí ani důležitost investic do výzkumu a vývoje. Francie patří mezi země s nejvyšším podílem výdajů do sektoru výzkumu a vývoje na HDP. Přestože disponuje širokou vědeckou základnou a dobrým vybavením, výkonnost tohoto odvětví je spíše průměrná v porovnání s ostatními zeměmi s obdobnými dispozicemi. Důvodem je zejména nízký počet odvětví náročných na špičkové technologie. V posledních letech se reformoval systém výzkumu i investic. Dochází k státním podpůrným programům, daňovým zvýhodněním pro výzkum i investice a university se staly více autonomními (European Commission a, 2014).

Francie patří mezi země, které mají nejvyšší výdaje do sektoru výzkumu a vývoje v Evropské unii. Výdaje plynou zejména do odvětví vývoje motorových vozidel, letectví, kosmických lodí a farmacie. V roce 2014 investovala 46,5 miliard eur do tohoto sektoru, což tvořilo 17,3 % celkových investic EU v tomto sektoru. Francie je jedna z mála zemí, ve které výdaje do sektoru vědy a výzkumu rostly i v roce 2009, kdy se ostatní sektory již nacházely v recesi (tamtéž).

Francie si v rámci programu Horizon 2020 nastavila cíl ve výzkumu a vývoji, kterého chce dosáhnout do roku 2020. V rámci tohoto programu se podporují daňová zvýhodnění pro inovátory, zadávají se veřejné inovační zakázky, sladují se národní výzkumné programy a vydávají se granty na podporu podnikání v inovačních oblastech. Výzkum a vývoj v oblasti středně pokročilých technologií je ve Francii nad průměrem Evropské unie. Nadprůměrná je také kvalifikace lidských zdrojů, která je měřena jako počet diplomovaných osob z oblasti vědy a inženýrství a které patří mezi nejlepší v EU. Výzvy ke zlepšení plynou k veřejné podpoře inovací, která je velmi silná, ale výkonnost inovací je pouze průměrná. V tomto odvětví Evropská unie navrhuje zlepšení zjednodušením veřejných inovačních programů. Dalším návrhem je zlepšení spolupráce mezi univerzitami a podniky. Podíl výzkumu a vývoje v akademické sféře financovaný podniky na HDP je pod průměrem EU (European Commission b, 2017).

Inovační program „Industry of the Future“ byl spuštěn ve Francii v roce 2015 jako navázání na program „New industrial France“. Tyto programy podporují zavedení nových digitálních technologií a modernizaci podniků. V rámci tohoto programu dochází k podpoře v podobě dotací a půjček vydávaných státem. Nicméně hlavní zdroj

financování je ze soukromých zdrojů skrze investice do výzkumu a vývoje. Hlavní myšlenkou tohoto programu je postupné zavádění inovací směrem k průmyslu 4.0. Podporováno je zavádění užívání nových materiálů, špičkových technologií a umělé inteligence. Mezi silné stránky tohoto programu patří politická podpora umocňovaná jejími pobídkami, a dále podpora na úrovni regionů. Mezi slabé stránky projektu zatím patří nízká udržitelnost měření indikátorů v podnicích (European Commission c, 2017).

16. Predikce dalších let

Již v předcházejících kapitolách jsem nastínila předpokládaný vývoj ekonomických ukazatelů. V této kapitole shrnu již analyzované predikce a nastíním širší kontext situace, ve které se Francie nachází.

16.1. Predikce vývoje francouzského hospodářství

Jak již bylo nastíněno v předešlých kapitolách, ekonomický růst je očekáván rostoucí i v budoucích letech. Tento ekonomický růst je podnícen zejména silnou poptávkou a také obchodní důvěrou. Dalším faktorem jsou vytvořené pobídky státem v podobě snížení daní, daňové úlevy a podpůrné finanční podmínky pro nové investiční záměry. Také reformy na trhu práce jako snížení daní z příjmu podněcují vytváření nových pracovních míst, takže také v této oblasti by mělo docházet ke zlepšení a ke snižování nezaměstnanosti, což podpoří spotřebu domácností (OECD, 2018).

Aby bylo možné zachovat současnou míru sociálního zabezpečení, vysokou kvalitu veřejných služeb a neustále rostoucí příjmy i v dlouhém období, je potřeba zvýšit produktivitu práce, která momentálně brzdí potencionální ekonomický růst. Velký důraz je také kladen na zjednodušení složité daňové soustavy a na řešení nezaměstnanosti. Problém vyloučení z aktivní participace na trhu práce je aktuální zejména pro mladistvé a nízko-kvalifikované pracovníky. Uvolnění regulací na trhu práce může zvýšit zaměstnanost a produktivitu, protože firmy budou moci volně vyjednávat pracovní podmínky a budou opět více uzavírat pracovní kontrakty na dobu neurčitou. Další výzvou pro Francii bude snižování veřejných výdajů s co nejmenším dopadem na sociální zabezpečení a zároveň snižovat velké daňové břemeno (OECD, 2017).

V roce 2017 se moci chopil nový prezident Emmanuel Macron, který je vnímán jako velmi ambiciózní reformátor. Za první rok jeho vlády zprůhlednil financování parlamentu, snížil daň z bohatství za účelem zvýšení atraktivity podnikání a snaží se o liberalizaci trhu práce i simplifikaci daňového systému. Reforma trhu práce, která mění kolektivní vyjednávání, vyvolala mezi obyvateli mnoho protestů. Nyní mohou firmy vyjednávat pracovní a platební podmínky s jednotlivými zaměstnanci zvlášť a nemusí se

již řídit pravidly aplikovanými pro celé odvětví. Tato reforma napomůže liberalizaci trhu a sníží nezaměstnanost. Omezit by se měly také často používané pracovní kontrakty na dobu určitou. Naopak problémy vysokých státních výdajů a vysokého stupně byrokracie zatím přetrvávají. Další výzvou je podpořit investice ve Francii a vytvořit nová pracovní místa (Amaro, 2018).

Pro Emmanuela Macrona při prezidentských volbách v roce 2017 hlasovalo 66,1 % voličů. Jeho popularita ale z důvodu zavádění mnoha reforem klesá a někteří kritici vnímají jeho akce jako zvýhodňování velkých společností a bohatých obyvatel. I jeho voliči jsou skeptičtí, protože zatím nenastala razantní změna v ekonomickém růstu či v nezaměstnanosti. Obyvatelé také nelibě vnímají jeho pokusy o snížení vládních výdajů. V září 2018 bylo pouze 29 % respondentů spokojených s jeho vedením, což je o 5 % méně než v srpnu a o 10 % méně proti červenci (DW, 2018).

16.2. Predikce vývoje Evropské unie

Podíl Evropské unie na globálním hrubém domácím produktu klesá z důvodu rychle rostoucích rozvíjejících se ekonomik. Celoevropským problémem je snižující se počet obyvatel v produktivním věku. V roce 2030 budou Evropané nejstarší na světě s věkovým mediánem 45 let, který je nejvyšší ze všech kontinentů na světě. Evropské sociální systémy patří mezi nejpokročilejší na světě. Novou výzvou je tyto systémy zmodernizovat a udělat je dlouhodobě udržitelné vzhledem k momentálním demografickým podmínkám (Evropská komise d, 2017).

Předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker nastínil 5 scénářů možného budoucího vývoje Evropské unie o 27 státech do roku 2025. V následující části budou stručně popsány možné scénáře:

První scénář předpokládá, že všech 27 členských států EU bude provádět společný akční program. Státy nastaví takové politiky a budou podporovat takové pobídky, aby docházelo k vytváření pracovních míst, k ekonomickému růstu a k potlačování výrazných výkyvů v ekonomice. Dochází k mezinárodní spolupráci v oblasti obrany a boji proti terorismu. Zahraniční politika je jednomyslná pro celou EU usilující

o obchodní dohody se státy z celého světa. Tento scénář zachovává jednotu Evropské unie, která ale může být ohrožena spory například v naplňování cílů jednotlivých států.

Druhým scénářem je postupná transformace EU pouze na jednotný trh. Takováto situace nastane, pokud se státy nebudou schopny dohodnout na dalším postupu v řízení a cílování politik. Další jednání by bylo možno řešit na základě bilaterálních smluv, které sníží zatížení regulacemi. Spolupráce států se bude soustředit pouze na volný trh. Dohoda o spolupráci v dalších oblastech by byla podmíněna schopností komunikace a dohody mezi státy. Z důvodu volného trhu bude jednoduchý pohyb kapitálu a zboží, který zůstane i nadále bezcelní. Nastolení tohoto scénáře může v průběhu času vést k prohlubování rozdílů mezi členskými státy, protože politiky nejsou sjednoceny.

Dalším, v pořadí třetím, scénářem je, propojení některých států v koalici a spolupráce v dílčích oblastech politik. Jednalo by se o užší spolupráci například v oblasti obrany státu, justice a zpravodajských služeb. Další koalice může vzniknout například v daňové a sociální oblasti. Harmonizace daňových sazeb zabrání daňovým únikům a harmonizace v oblasti sociální politiky přináší větší jistotu podniků a přispívá ke zlepšování pracovních podmínek. Státy Evropské unie jako celek nadále budou tvořit jednotný trh a vztahy se třetími státy budou řízeny na úrovni EU. Jednota Evropské unie je zachována na úrovni volného trhu s možností další dobrovolné kooperace mezi členskými státy. Tato strategie může nastolit určité rozdíly mezi právy obyvatel zemí, které se rozhodly k užší spolupráci s dalšími zeměmi a mezi těmi, kteří žijí v členských státech, které se rozhodly koalice netvořit.

Čtvrtým navrhovaným scénářem je zaměření na intenzivní a efektivní spolupráci pouze ve vybraných oblastech politiky. Dochází ke spolupráci a harmonizaci v dílčích prioritách v menším počtu oblastí. Tento scénář umožňuje rychlejší a efektivnější reakce s použitím kvalitnějších nástrojů a dosahováním sladění mezi očekávanými a reálnými výsledky. Spolupráce probíhá zejména v oblastech přímo souvisejících s funkčností jednotného trhu jako je výzkum a vývoj, obrana a boj proti terorismu, řešení otázek v oblasti azylové problematiky a energetika. Naopak dochází k opouštění společných aktivit týkajících se regionálního rozvoje a politiky zaměstnanosti. Stále dochází k zajišťování stability společné měny v eurozóně. Problém by mohl nastat v určení, které politiky jsou ty prioritní a ve kterých by spolupráce měla nadále pokračovat.

Poslední scénář navrhuje ještě hlubší spolupráci mezi členskými státy, kdy dochází ke sdílení rozhodovacích pravomocí a kompetencí. K rozhodování dochází na

evropské úrovni s úmyslem, že stejná pravidla jsou přínosná pro všechny státy Evropské unie. V jednání na mezinárodní úrovni vystupuje EU jednotně (tamtéž).

Francouzští obyvatelé mají vůči Evropské unii důvěru, jak vyplývá ze studií Eurobarometer. V roce 2017 bylo 56 % obyvatel optimistických vůči budoucímu vývoji EU, což bylo o 14 % více proti roku 2016. Také současný prezident Emmanuel Macron je velmi pro-unijní. Za největší přínos EU Francouzi na prvním místě označují mír mezi členskými státy. Následuje volný pohyb zboží, služeb a osob. Také podporují budoucí rozšíření pravomocí EU a spolupráci ve více oblastech politiky. Největší obavy, které momentálně sužují francouzské obyvatele, podle průzkumu vyvolává nezaměstnanost, kterou označilo 29 % občanů. Na druhém místě jsou obavy z imigrance, kterou uvedlo 22 %, tedy o 4 % méně než v roce 2016 a o 14 % méně než v roce 2015. Na třetím místě jsou obavy z problémů týkajících se sociálního zabezpečení. Až na čtvrté místo Francouzi obsadili terorismus, který 44 % obyvatel Evropské unie označilo jako hlavní obavu a zařadili ho tak na místo první (ERACTIV France, 2017).

I přes tyto výsledky Eurobarometeru v roce 2017, prezident Macron tvrdí, že Francie by nejspíše v referendu o výstupu z EU hlasovala obdobně jako Velká Británie, tedy pro „Frexit“. Zároveň dodává, že hlasování pouze ano nebo ne je, na takto složitou otázku jako výstup z Evropské unie, velmi riskantní (Walker, 2018).

17. SWOT analýza

Pomocí SWOT analýzy určím silné a slabé stránky francouzského hospodářství, jeho možné příležitosti a případné hrozby. V následujících částech dojde ke shrnutí rešerše a analýz provedených v předchozích kapitolách a vyhodnocení silných a slabých stránek makroekonomického vývoje Francie.

17.1. Silné stránky

Francie je politicky a makroekonomicky stabilní země. Jedná se o vyspělou zemi s vysokým HDP na obyvatele a silným sociálním systémem. Tempo hrubého domácího produktu je v posledních letech ve stálém růstu, který si dle predikcí udrží i v nadcházejících letech. Také inflace je stabilní a vyvíjí se bez jakýchkoliv šoků. Dalším pozitivem je viditelná tendence ke zlepšování. I přes přetrvávající problémy dochází ke zlepšování efektivnosti vlády a řízení veřejného dluhu. Infrastruktura v oblasti vědy, životního prostředí a špičkových technologií patří mezi nejlepší na světě. Veřejné instituce jsou silné a spolehlivé a vzdělání je na vysoké úrovni.

Francie používá velmi vyspělé technologie a s tím souvisejí i velké investice plynoucí do sektoru výzkumu a vývoje. Přispívají k tomu také státní podpůrné programy a daňová zvýhodnění pro toto perspektivní odvětví. Další silnou stránkou jsou velmi konkurenceschopná odvětví jako například letectví, energetika, farmacie, luxusní zboží a zemědělství.

Životní úroveň obyvatel žijících ve Francii je na velmi vysoké úrovni. Čistý příjem domácností je nad průměrem zemí OECD. Dalším kladem je také dobrý poměr mezi časem stráveným v práci a volným časem (OECD, 2017).

Znatelným příjmem je turismus. Francie se řadí mezi nejnavštěvovanější země světa. Míra úspor je vysoká.

17.2. Slabé stránky

Velkým rizikem pro ekonomiku je vysoký veřejný dluh překračující referenční hranici stanovenou Maastrichtskými kritérii. Dlouhodobá expanzivní měnová politika snižuje naléhavost snížení nadměrného veřejného dluhu, čímž přispívá k vytváření překážek pro fiskální politiku. Nízké úrokové sazby nevytváří žádný tlak na zlepšení státního rozpočtu a záporné sazby povzbuzují k dalším půjčkám. Další problém může nastat až úrokové míry začnou opět růst. Zadlužené domácnosti, podniky i vláda se mohou stát insolventními s možným vyústěním do dluhové krize (Krecké, 2018).

K vysokému veřejnému dluhu se pojí i dlouhodobý deficit státního rozpočtu. Ten dlouhodobě překračuje referenční hranici stanovenou Evropskou unií. Vysoký státní deficit v dlouhém období negativně ovlivňuje ekonomický růst, fiskální stabilitu a dlouhodobé úrokové míry. Na Francii působí efekt západky a nyní k deficitům dochází z důvodu vysokých mandatorních výdajů. Negativem je také složitý byrokratický systém. Ke zlepšení ekonomické situace doporučuji snížení výdajů ze státního rozpočtu, zvýšení produktivity státních úředníků a institucí, zefektivnění a zjednodušení státního systému a snížení byrokracie například zrušením nepotřebných pracovních pozic a úřadů. Jako mnoho zemí, Francie se také potýká s problémem stárnutí obyvatelstva, kdy do budoucna bude muset vyřešit financování starobních penzí. Proto by měla vyřešit i vysokou míru nezaměstnanosti, zejména pak dlouhodobé nezaměstnanosti. Problém nezaměstnanosti se vyskytuje zejména u mladistvých a poté u starších obyvatel.

Na rozdíl od průměrných výsledků eurozóny a států OECD, Francie dlouhodobě vykazuje záporné saldo platební bilance. V zemi je nedostatečné množství společností exportujících své výrobky a služby do zahraničí, protože nejsou dostatečně konkurenceschopné a tím ztrácí svůj podíl na mezinárodním trhu. Důvodem jsou také nedostatečné inovační pobídky v určitých odvětvích.

17.3. Příležitosti

Francie má velikou příležitost dále rozvíjet odvětví, ve kterých patří mezi nejsilnější a nejkonkurenceschopnější. Jak již bylo zmíněno na předchozích stránkách, jedná se zejména o letectví a farmacii.

Příležitost vyřešit hlavní makroekonomické problémy francouzského hospodářství skýtá reformátorský prezident Emmanuel Macron, který jasně vymezil slabé stránky v ekonomice. Za pouhý rok v současné funkci zreformoval daňový systém, snaží se o zpružnění trhu práce a uvědomuje si nutnost postupného snižování deficitu státního rozpočtu. Dalšími plány jsou zjednodušení a reforma důchodového systému, podpora inovací a vzdělávání. Nápomocná je také účast například v Programu Stability, pomocí jehož je stanoven plán na postupné snižování deficitu veřejných rozpočtů a snižování veřejného dluhu.

Další příležitostí může být zavedení Průmyslu 4.0. V budoucnu to možná bude i nezbytné, pokud si Francie bude chtít zachovat konkurenceschopnost průmyslových odvětví jako je letectví, automobilní a železniční průmysl. Produkty by se staly více atraktivní a dostupnější za nižší cenu, přičemž by kvalita byla zachována či se ještě zvýšila. Další výhodou je snadnější tvorba přímo na míru. Zavedení této nové strategie by také mohlo napomoci k tvorbě nových pracovních míst.

17.4. Hrozby

Reformy vedené Macronem jsou také potencionální hrozbou pro Francii. Již kvůli reformě trhu práce propukaly ve Francii mohutné stávky a protesty od francouzského obyvatelstva. Politicky levicově zaměření občané nesouhlasí s reformami, které posilují postavení jednotlivce, a pravicově zaměření mohou nesouhlasit se stále silnou rolí státu v investičních pobídkách a regulacích.

Další hrozbou je situace, kdy nadále bude narůstat deficit státního rozpočtu a státní dluh, což ve výsledku zapříčiní zastavení ekonomického růstu a země se propadne do dluhové krize.

Turismus v posledních letech mírně poklesl z důvodu častých teroristických útoků. V roce 2015 byla série teroristických útoků odstartována vraždami v redakci Charlie Hebdo a po nich následovalo dalších šest útoků v témže roce. V roce 2016 byly spáchány tři teroristické útoky a v roce 2017 dva (The Straitstimes, 2018).

V roce 2016 klesl počet návštěvníků Paříže o 1,5 milionu. Tento pokles byl zapříčiněn strachem z dalších teroristických útoků (The Local, 2017).

Objevují se také zprávy o možném nástupu další ekonomické krize. Zatímco v roce 2012 ekonomickou prosperitu táhly dolů státy jako Portugalsko, Irsko, Řecko a Španělsko, v roce 2018 je to zejména Polsko, Maďarsko, Itálie, Řecko a Španělsko. V Itálii byla na jaře 2018 zvolena vláda, která podněcuje vyšší veřejné výdaje a snižování daňového zatížení i přes obrovský italský veřejný dluh. Společným problémem Itálie, Španělska, Polska i Maďarska je populistická vláda a problémy s korupcí. Řecko čelí veřejnému dluhu ve výši 180 % HDP. Předpokládá se, že jakmile Velká Británie finálně opustí Evropskou Unii, stane se Německo s Francií opět hlavními pro unijními tahouny (Lister, 2018). Vyústění těchto problému nevyhnutelně ovlivní státy Evropské unie a tudíž je potencionální hrozbou pro ekonomiku Francie.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzování slabých a silných stránek makroekonomického vývoje Francie od roku 2000 do roku 2017. Cíl byl naplněn sledováním vývoje makroekonomických trendů a predikcí budoucího vývoje. Zároveň byla jasně určena ekonomická pozice země v porovnání s ostatními členskými státy Evropské unie, eurozóny a OECD. Začátek nového tisíciletí byl charakteristický finanční a dluhovou krizí, která se rozšířila do téměř všech států světa a nepochybně poznamenala i ekonomiku Francie. Tato krize ještě prohloubila problémy, které se objevovaly již před nástupem krize. Určením slabých a silných stránek makroekonomického vývoje byly jasně určeny klíčové problémy a jejich možná řešení, která převážně inscenuje reformátorský prezident Francie Emmanuel Macron.

V teoretické části byly uvedeny teoretické přístupy k aplikování hospodářské politiky a popsán hospodářský cyklus. Následně jsem nastínila možnosti monitorování hospodářského cyklu. Pomocí makroekonomických indikátorů lze určit ekonomickou situaci země využitím ukazatelů vnitřní a vnější rovnováhy, které byly následně aplikovány v praktické části. Zmiňuji také dopad globalizace na trhy. Z důvodu globalizace dochází ke snazšímu rozšíření krize ze zdrojové země do celého světa.

V práci dále porovnávám podobnost Velké hospodářské krize, ropných krizí a Velké recese. Krize začátku tohoto tisíciletí se rozšířila mnohem rychleji než Velká hospodářská krize. Zatímco dvacet měsíců po vypuknutí Velké hospodářské krize se ekonomické ukazatele začaly významně zhoršovat, u Velké recese naopak již začalo docházet ke zlepšování. Velká recese byla podobnější ropným krizím ze 70. let, ale bez výskytu vysoké inflace a s pomalejší obnovou produkce.

Hlavním výstupem práce je provedení SWOT analýzy, pomocí které jsem určila silné a slabé stránky Francie, její možné příležitosti a hrozby. Francie je makroekonomicky stabilní země s vysokým HDP. Hrubý domácí produkt na obyvatele Francie je vyšší, než je průměr zemí OECD a Evropské unie. Také tempo růstu HDP je vysoké. Produkt rostl téměř po celou dobu sledovaného období, propad nastal během finanční krize. Dalším silnou stránkou je silný sociální systém a stabilní inflace. Francie má kapacity odborníků, investuje do vědy a výzkumu a využívá špičkové technologie.

Mezi nejperspektivnější a nejkonkurenčnější odvětví se řadí letectví, energetika, farmacie, luxusní zboží a zemědělství.

Aktuálním rizikem je přetrvávající vysoký veřejný dluh. Tento dluh neustále roste a další nárůst je predikován do budoucích let. Nízké až záporné úrokové sazby podněcují k dalším půjčkám. Tato situace může v budoucnu vyústit v dluhovou krizi. K veřejnému dluhu se pojí dlouhodobý deficit státního rozpočtu, který je způsobován vysokým podílem mandatorních výdajů. Ze státního rozpočtu plynou objemné výdaje na komplexní sociální systém a velkou položkou ve výdajích jsou také vyplácené starobní důchody. Nákladná je také neefektivní byrokratická veřejná správa. Státní rozpočet je deficitní po celou dobu sledovaného období a často překračuje referenční hranici stanovenou Maastrichtskými kritérii. Slabou stránkou je dále vysoká nezaměstnanost a zejména pak dlouhodobá nezaměstnanost, která překračuje průměr zemí OECD.

Velký potenciál k rozvoji ekonomiky, zvýšení konkurenceschopnosti a přílivu investičních pobídek skýtá příležitost dále rozvíjet odvětví, která jsou pro Francii nejperspektivnější, tedy zejména letectví a farmacii. K tomu by mohlo pomoci zavedení Průmyslu 4.0, čímž by se produkty staly atraktivnější a dostupnější za nižší cenu.

Predikce vývoje v nadcházejících letech je vesměs pozitivní. Tempo růstu HDP je očekáváno rostoucí, na čemž bude mít největší podíl silná poptávka a také obchodní důvěra. K ekonomickému růstu pomohou státní pobídky v podobě snížení daní, daňových úlev a podpůrných finančních podmínek pro nové investiční záměry. Snížení daňového zatížení může mít pozitivní dopad na trh práce, neboť bude docházet k vytváření nových pracovních míst. Ke zvýšení všeobecné efektivity by napomohlo zvýšení produktivity. To je důležité, pokud si Francie chce zachovat současnou míru sociálního zabezpečení a kvalitu veřejných služeb. Prezident Macron plánuje významné reformy. Patří mezi ně důchodová reforma, reforma trhu práce, daňového systému, veřejné správy a dalších.

Macron si slabé stránky země uvědomuje a téměř okamžitě po svém nástupu do funkce začal se značnými reformami. Jednou z prvních byla reforma trhu práce, která ale mezi Francouzi vyvolala mnoho protestů. Cílem je snížení nezaměstnanosti, která je v zemi dlouhodobým problémem. Obecně jeho reformy často vyvolávají mezi občany

protesty a stávky, je tedy otázkou, zdali se mu naplánované reformy podaří realizovat. Jeho popularita od jeho zvolení značně klesla, protože jasně vymezuje současné ekonomické problémy a snaží se o jejich rychlé řešení. Zamezení reforem řadím mezi jednu z potencionálních hrozeb pro Francii, neboť bez reforem není současný ekonomický systém dlouhodobě udržitelný. Další hrozbou je situace, kdy se v nejbližších letech v zemi nepodaří snížit deficit státního rozpočtu a objem veřejného dluhu. V dlouhém období dluh zastaví ekonomický růst a Francii může hrozit propad do dluhové krize. Otevřenou otázkou je další směřování země a udržitelnost sociálního systému, pokud se ve světě rozšíří další ekonomická krize. Nástup recese by negativně ovlivnil ekonomický růst a snižování deficitu státního rozpočtu a veřejného dluhu by bylo mnohem obtížnější.

Hypotézu ověřující, zdali Francie vykazuje nadprůměrné makroekonomické výsledky oproti ostatním členským zemím EU a OECD se podařilo zodpovědět, přestože odpověď není jednoznačná, a není tedy možné hypotézu potvrdit ani vyvrátit. Hrubý domácí produkt na obyvatele je průměrně vyšší, než je průměr členských států EU a OECD. Křivka tempa růstu HDP se pohybovala v obdobném trendu ve Francii i ve členských státech těchto organizací. Porovnáním odchylek reálného HDP od potencionálního HDP Francie a průměrem OECD došlo ke zjištění, že Francie po udeření krize zaznamenala nižší propad v HDP. Procentuální podíl deficitu státního rozpočtu na HDP je ve Francii větší, než je průměrná hodnota v eurozóně a OECD, k čemuž se váže i obrovský veřejný dluh Francie. Inflace se vyvíjí v obdobném trendu. Míra nezaměstnanosti je v eurozóně a Francii vyšší, než je průměr zemí OECD. Totéž platí i pro míru dlouhodobé nezaměstnanosti. V porovnání salda běžného účtu platební bilance se značně odlišuje bilance eurozóny, která je od roku 2009 v neustálém růstu. Na tomto přebytku má největší podíl Německo.

Budoucí vývoj makroekonomické stability země závisí na tom, zdali se podaří implementovat efektivní reformy a také připravenost země v období, kdy se ekonomika bude znovu potýkat s recesí. Připravenost na budoucí finanční krizi z makroekonomického a mikroekonomického hlediska může být námětem pro další zkoumání.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Magický čtyřúhelník v krátkém období

Obrázek č. 2: Laffèrova křivka

Obrázek č. 3: Phillipsova křivka dle Friedmana a Phelpse

Obrázek č. 4: Graf IS-LM-PB při fiskální expanzi s plovoucím měnovým kurzem

Obrázek č. 5: Graf IS-LM-PB při monetární expanzi s plovoucím měnovým kurzem

Obrázek č. 6: Graf IS-LM-PB při fiskální expanzi s fixním měnovým kurzem

Obrázek č. 7: Graf IS-LM-PB při monetární expanzi s fixním měnovým kurzem

Seznam grafů

Graf č. 1: Hrubý domácí produkt na obyvatele v USD ve Francii a průměr členských států OECD a Evropské Unie

Graf č. 2: Tempo růstu hrubého domácího produktu ve Francii a průměr ve členských zemích OECD a Evropské unie

Graf č. 3: Mezera výstupu – odchylka reálného HDP od potencionálního HDP v %

Graf č. 4: Deficit státního rozpočtu jako % podílu na HDP

Graf č. 5: Veřejný dluh Francie jako % podílu na HDP

Graf č. 6: Inflace ve Francii a v eurozóně - CPI

Graf č. 7: Krátkodobé úrokové míry ve Francii a v eurozóně

Graf č. 8: Vývoj míry úspor a investic jako % k HDP ve Francii

Graf č. 9: Míra nezaměstnanosti

Graf č. 10: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Graf č. 11: Saldo běžného účtu platební bilance jako % HDP

Graf č. 12: Čistý zahraniční dluh jako % HDP

Graf č. 13: Čistá investiční pozice Francie, v mil EUR

Zdroje

AMARO, S. 2018. Macron's first year in office has seen changing labor laws, a re-energized Europe and warm relations with Trump. Publikováno 1:09 AM 7. května 2018. [online]. [Cit. 28.10.2018] Dostupné z: <https://www.cnb.com/2018/05/07/macron-first-year-in-office-.html>

ASKENAZY, P. 2017. The changing of the French labor market, 2000-2017. World of Labor. [online]. [Cit. 04.10.2018] Dostupné z: <https://wol.iza.org/articles/the-changing-of-the-french-labor-market/long>

BREMER, C. a DMITRACOVA, O. 2011. Analysis: France, Britation AAA-ratings under scrutiny. Reuters.com. 8. srpna 2011. [online]. [Cit. 04.10.2018] Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-crisis-ratings/analysis-france-britain-aaa-ratings-under-scrutiny-idUSTRE7773KG20110808>

BANQUE DE FRANCE. 2018. France's balance of payments and international investment position: Annual Data. 2018. [online]. [Cit. 09.10.2018] Dostupné z: <https://www.banque-france.fr/en/statistics/balance-payments/balance-payments-and-international-investment-position/frances-balance-payments-and-international-investment-position-annual-data>

COHEN-SETTON, J. 2012. Chart of the week: historical perspectives on France's great recession. Bruegel. 14. Března 2012. [online]. [Cit. 09.10.2018] Dostupné z: <http://bruegel.org/2012/03/chart-of-the-week-historical-perspectives-on-frances-great-recession/>

CZESANÝ, S. 2006. Hospodářský cyklus – teorie, monitorování, analýza, prognóza. Nakladatelství Linde Praha a.s. ISBN: 80-7201-576-1.

CZESANÝ, S. 2013. Kontexty hospodářské politiky a současné finanční a hospodářské krize. Politická Ekonomie, Červen 2013.

CZESANÝ, S. a JOHNSON, Z. 2012. Ekonomický cyklus, hospodářská politika a bohatství zemí. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomica. 2012. ISBN: 978-80-245-1863-3.

CZSO. Analýza makroekonomického vývoje v průběhu roku, hospodářský růst a vnitřní rovnováha. Český statistický úřad. [online]. [Cit. 04.10.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/cz/cisla/1/11/1101012p/11010131.htm>

ČNB a. Metodický list. Platební bilance. Z databáze časových řad ARAD. [online]. [Cit. 07.10.2018] Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/bpm6_bop_cs.pdf

ČNB b. Kritéria konvergence. [online]. [Cit. 07.10.2018] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

DIAS, J. 2010. External debt statistics of the euro area. Bank for International Settlements. 12. října 2010. [online]. [Cit. 07.10.2018] Dostupné z: <https://www.bis.org/ifc/events/5ifcconf/dias.pdf>

DW. 2018. French President Emmanuel Macron's popularity hits record low. Publikováno 23. září 2018. [online]. [Cit. 28.10.2018] Dostupné z: <https://www.dw.com/en/french-president-emmanuel-macrons-popularity-hits-record-low/a-45609995>

ÉGERT, B. Bringing French Public debt fown: The options for fiscal consolidation. Economics Department Working Papers No. 858. OECD Publishing, Paris. [online]. [Cit. 25.09.2018] Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5kgdpn1hhc7k-en.pdf?expires=1537887478&id=id&accname=guest&checksum=3D26F13E96EA1715F6BF1D4A1A0E8A2B>

EURACTIV France. 2017. Eurobarometer: Europhilia on the rise in France. 18. 8. 2017. Updated 21. 8. 2018. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/future-eu/news/eurobarometer-europhilia-on-the-rise-in-france/>

European Comission a. Research and Innovation performance in the EU. 2014. France Country Profile 2014. European Union. 2014. ISBN: 978-92-79-40295-1.

European Comission b. Research and Innovation performance in the EU. 2017. France 2017. [online]. [Cit. 22.10.2018] Dostupné z: http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/country-performance/fr_research_and_innovation_performance.pdf#zoom=125&pagemode=none

European Comission c. 2017. France: Industrie de Futur. Digital Transformation Monitor. Leden 2017. [online]. [Cit. 22.10.2018] Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/sites/default/files/DTM_Industrie%20du%20Futur%20v1.pdf

Evropská komise d. 2017. Bílá kniha o budoucnosti Evropy. Úvahy a scénáře pro EU27 v roce 2025. 1. března 2017. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/bila_kniha_o_budoucnosti_evropy_cs.pdf

European Comission e. 2018. Assesment of the 2018 Stability Programme for France, Brusel. 23.5. 2018. [online]. [Cit. 2.12.2018] Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/10_fr_sp_assessment-corrected.pdf

EUROSTAT. Net external debt – annual, % of GDP. Ec.Europa. [online]. [Cit. 07.10.2018] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsi120&plugin=1>

EUROSTAT. International investment position – quarterly and annual data (BPM6). Ec.Europa. [online]. [Cit. 25.11.2018] Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

HAUTCOEUR, P. C. 1997. The Great Depression in France (1929-1939). Business Cycles and Depressions: an encyclopedia. Université d'Orléans et DELTA. Publikováno v D.Glasner (ed.). Garland. 1997. Str. 39-42. [online]. [Cit. 09.10.2018] Dostupné z: <http://www.parisschoolofeconomics.com/hautcoeur-pierre-cyrille/1929.htm>

HEYER, E. 2015. Is France's trade deficit entirely structural?. OFCE. 10. února 2015. [online]. [Cit. 06.10.2018]. Dostupné z: <https://www.ofce.sciences-po.fr/blog/frances-trade-deficit-entirely-structural/>

HOLMAN, R. 2010. Makroekonomie. Středně pokročilý kurz. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN: 978-80-7179-861-3.

IMD World Competitiveness Yearbook. The World Competitiveness Yearbook 2018. France. BusinessFrance. [online]. [Cit. 20.10.2018]. Dostupné z: https://www.businessfrance.fr/Media/Default/PROCOM/Articles%20-%20News/180523%20World%20Competitiveness%20Yearbook%202018_ENG.pdf

IMF. 2000. France: 2000 Article IV Consultation – Staff Report, Supplement to the Staff Report, and Public Information Notice Following Board Consultation. International Monetary Fund, Listopad 2000. [online]. [Cit. 02.04.2018] Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2000/cr00147.pdf>

IMF. 2007. IMF Country Focus. IMD Survey: France's 35-hour week: Benefit or straitjacket?. 29. ledna 2007. IMF.org. [online]. [Cit. 25.11.2018] Dostupné z: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/socar051c>

IMF. 2009. IMF urges rethink of how to manage global systemic risk. IMF, Březen 2009.

IMF Data Mapper. General government net lending/borrowing - Percent of GDP. IMF.org. [online]. [Cit. 25.09.2018] Dostupné z: https://www.imf.org/external/datamapper/GGXCNL_NGDP@WEO/EURO/EU/USA/JPN/CHN/FRA

JUREČKA, V. a kol. 2010. Makroekonomie. Grada Publishing a.s. Praha. 2010. 1. vydání. ISBN: 978-80-247-3258-9.

KRECKÉ, E. 2018. The consequences of prolonged low interest rates in Europe. GISReportonline.com. 12. únor 2018. [online]. [Cit. 25.09.2018] Dostupné z: <https://www.gisreportonline.com/the-consequences-of-prolonged-low-interest-rates-in-europe,economy,2465.html>

LISTER, T. 2018. Europe is on the verge of a big new crisis, just six years after the last one. CNN. 2. června 2018. [online]. [Cit. 1.12.2018] Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/06/02/europe/europe-next-crisis-phigs-lister-intl/index.html>

MATALÍK, I. 2004. Efekt sněhové koule. Ekonom. 15.4.2004. str. 50. rubrika: Diskuze. [online]. [Cit. 1.12.2018] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_0404_15.html

MATHIEU, C. a STERDYNIAK, H. 2009 Global Financial crisis: The French policy answer in a EU perspective. Listopad 2009. [online]. [Cit. 16.10.2018] Dostupné z: <https://hal-sciencespo.archives-ouvertes.fr/hal-01069371/document>

MCCORMACK, J. 2018. The Financial Roots of the Eurozone Surplus. Project Syndicate. 22. Února 2018. [online]. [Cit. 06.10.2018] Dostupné z: <https://www.project-syndicate.org/commentary/eurozone-current-account-surplus-germany-ecb-by-james-mccormack-2018-01?barrier=accesspaylog>

MERSCH, Y. 2017. Challenges for euro area monetary policy in early 2018. 32nd International ZinsFORUM. European Central Bank. 6. Prosince 2017. [online]. [Cit. 12.10.2018]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171206.en.html>

MISHKIN, F. S. 2008. Globalization, Macroeconomic Performance, and Monetary Policy. *The National Bureau of Economic Research* [online]. [Cit. 08.03.2018]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w13948>

MMPI. 2017. Laffer Curve. 1, červen 2017. [online]. [Cit. 11.11.2018] Dostupné z: <https://mmpi.ie/laffer-curve/>

MUNI. Vztah mezi inflací a nezaměstnaností. [online]. [Cit. 18.11.2018] Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2005/PEMAC2/um/Phillipsova_krivka-T.pdf

NDTV. 2017. The Main Points Of Emmanuel Macron's Economic Programme. (2017, Květen 08). NDTV. [online]. [Cit. 14.03.2018] Dostupné z: <https://www.ndtv.com/world-news/the-main-points-of-emmanuel-macrons-economic-programme-1691099>

NOYER, CH. 2007. Monetary policy, the French economy and its outlook. Annual Report. BIS Review 92/2007. 1. Srpna 2007. [online]. [Cit. 12.10.2018] Dostupné z: <https://www.bis.org/review/r070822a.pdf>

OECD. 2018. France – Economics forecast summary. May 2018. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: <http://www.oecd.org/economy/france-economic-forecast-summary.htm>

OECD. 2017a. Survey of France 2017. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: <http://www.oecd.org/eco/surveys/economic-survey-france.htm>

OECD. 2017b. How's life in France? Listopad 2017. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: <https://www.oecd.org/statistics/Better-Life-Initiative-country-note-France.pdf>

OECD. 2017c. Pensions at a Glance 2017: OECD and G20 Indicators. OECD Publishing Paris. 2017. [online]. [Cit. 27.11.2018] Dostupné z: https://osservatoriocpi.unicatt.it/cpi-Pension_at_a_Glance_2017_OECD.pdf

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Gross public debt, Maastricht criterion as a percentage of GDP. OECD.Stat. [online]. [Cit. 25.09.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Consumer price index, harmonised. OECD.Stat. [online]. [Cit. 28.09.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Current account balance as a percentage of GDP. OECD.Stat. [online]. [Cit. 06.10.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Output Gap as a percentage of potential GDP. OECD.Stat. [online]. [Cit. 25.09.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Short-term interest rate. OECD.Stat. [online]. [Cit. 30.09.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Economic Outlook No 103 - May 2018, Unemployment Rate. OECD.Stat. [online]. [Cit. 04.10.2018] Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EO>

OECD. Incidence of unemployment by duration. OECD.Stat. [online]. [Cit. 04.10.2018] Dostupné z: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=DUR_I#

OECD Economics Department Working Papers, No. 857, OECD Publishing, Paris. [online]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/5kgdnp1w9lkb-en>

OCHRANA, F. a kol. 2010. Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. Grada Publishing. Praha 2010. 1. vydání. ISBN: 978-80-247-3228-2.

PAIN, N. a RÖHN, O. 2011. Policy Frameworks in the Post- Crisis Environment.

POUZIN, G. 2018. En Marche for pension reform. Květen 2018. IPE.com. [online]. [Cit. 17.10.2018] Dostupné z: <https://www.ipe.com/pensions/country-reports/france/en-marche-for-pension-reform/www.ipe.com/pensions/country-reports/france/en-marche-for-pension-reform/10024429.fullarticle>

SGI. France. Economics Policies. Taxes. Sustainable Governance Indicators. [online]. [Cit. 17.10.2018] Dostupné z: http://www.sgi-network.org/2014/France/Economic_Policies

Policonomics. IS-LM-BP Model. [online]. [Cit. 10.11.2018] Dostupné z: <https://policonomics.com/is-lm-bp/>

SCHMIDT, V. 2010. French capitalism – transformed, yet still a third variety of capitalism. *Economy and Society*. 32:4. 526-554. 4. června 2010. ISSN: 0308-5147

SLANÝ, A. a kol. 2003. Makroekonomická analýza a hospodářská politika. 1. vydání. Praha: C.H.Beck. 2003. ISBN: 80-7179-738-3.

The Local. Paris region loses 1,5 million tourists over terror fears. Publikováno 21.2.2017. [online]. [Cit. 01.11.2018] Dostupné z: <https://www.thelocal.fr/20170221/ile-de-france-paris-region-loses-1-5-million-tourists-to-terror-fears>

The Straits Times. Deadly terror attacks in France since 2015. Publikováno 23.3.2018. [online]. [Cit. 01.11.2018] Dostupné z: <https://www.straitstimes.com/world/europe/deadly-terror-attacks-in-france-since-2015>

The World Bank. GDP per capita (current US\$).[online]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD>

The World Bank. Gross capital formation (% of GDP).[online]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.ZS?end=2017&locations=FR&start=2000>

The World Bank. Gross savings (% of GDP).[online]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNS.ICTR.ZS>

The World Bank. GDP growth (annual %).[online]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

Vincour, N. 2017. 5 Key point from Macron's big labor reform. (2017, Srpen 31). Politico. [online]. [Cit. 14.03.2018] Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/macron-labor-reform-5-key-points/>

WALKER, P. 2018. France would have left EU in similar referendum to UK's, says Macron. The Guardian. 22. ledna 2018. [online]. [Cit. 27.10.2018] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/21/emmanuel-macron-uk-yes-no-brexit-vote-mistake>

WHEELAN, H. 1999. „Alarmist” Charpin calls for pensions shake up. Červen 1999. IPE. Com. [online]. [Cit. 25.11.2018] Dostupné z: <https://www.ipe.com/analysis/analysis/alarmist-charpin-calls-for-pensions-shake-up/12225.fullarticle>

World Economic Forum. 2017. Global Competitiveness Index 2017-2018 of France. [online]. [Cit. 18.03.2018] Dostupné z: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=FRA>

World Economic Forum. 2018. The Global Competitiveness Report 2018. France. Global Competitiveness Index 4.0 2018 edition. [online]. [Cit. 20.10.2018] Dostupné z: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/country-economy-profiles/#economy=FRA>